

SLOVENSKI

Poročevalec

Izdaja in tiska Casopisno podjetje Slovenski poročevalec. — Direktor: Mudi Janžuba. Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak. — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1 in 3, telefon 23-522 do 23-526. — Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1/11, telefon 23-522 do 23-526. — Oglasi: oddelček Ljubljana, Tivova cesta 7, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike št. 463, za zunanje 21-832. — Poštni predal št. 29. — Žiro račun pri Komunalni banki Ljubljana št. 60-KB-5-2-367. — Mesečna naročnina 230 din.

ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

O perečih vprašanjih našega gospodarskega in družbenega razvoja

Ekspozice predsednika izvršnega sveta LRS Borisa Kraigherja ob poročilu izvršnega sveta za 1. 1957

LJUBLJANA, 30. maja. Danes dopoldne je bila pod predsedstvom predsednika Ljudske skupščine LRS Mihe Marinka II. skupna seja obeh zborov Ljudske skupščine. Na dnevnem redu je bilo poročilo o delu izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS v lanskem letu ter predlog odloka o določitvi števila zastopnikov družbene skupnosti v organih republiških gospodarskih zbornic.

Poročilo o delu izvršnega sveta LRS v lanskem letu, ki so ga ljudski poslanci prejeli že pred današnjim zasedanjem, je obrazložil ter nakazal trenutno pereča vprašanja našega gospodarskega in družbenega razvoja predsednik izvršnega sveta LRS tovarš Boris Kraigher v obširnem ekspoziciji, v katerem je med drugim dejal:

V diskusiji o poročilu Izvršnega sveta za delo v letu 1957 je potrebno, da se ozremo tudi na trenutno pereča vprašanja našega gospodarskega in družbenega razvoja in da na osnovi poročila o 1. tu 1957 določimo osnovne smernice za naše delo v prihodnjih mesecih in v letu 1958.

Volilni uspehi pri zadnjih volitvah v republiški in zvezno skupščino predstavljajo za nas zelo odločno in jasno obvezo. Volilci so na teh volitvah od-

ločno izrazili svojo zahtevo po nadaljevanju naše dosedanje politike, da gremo še bolj odločno kot doslej v smeri izvajanja predvsem na področju gospodarstva, politike največje skrbi za delovnega človeka, politike hitrega in odločnega reševanja problemov delovnega človeka in v zvezi s tem politike največje štednje. V zvezi s tem je ena osnovnih zahtev volivcev, da napravimo vse, kar je v naši moči za ustalenie gospodarstva, za ustalenie tržišča in za nadaljnje utrjevanje in razvijanje predvsem komunalnega sistema. V tem času smo tudi že odločneje ukrepali proti nihanju cen, za večjo štednjo in trošenju

NEKATERI POJAVI V GOSPODARSTVU, KI VZBUJAJO ZASKRBLJENOST

Gre predvsem za dejstvo, da je nekatera industrijska proizvodnja v nekaterih panogah nekoliko zrasla za planom in pa, da je izvoz industrijskega blaga močno zaostal za planom, medtem ko se je nasprotno, uvoz reprodukcijskega materiala, predvsem pa opreme, povečal daleč preko plana. Dalje, nesorazmerno so se dvignile plače in kupna moč delavcev in nameštencev, predvsem pa denarni dohodki in s tem tudi kupna moč kmetijskega prebivalstva v primeri s povečevanjem proizvodnje. Ta pojav nas mora predvsem skrbeti zato, ker kaže, da se ta kupna moč ne dviga v pravilnem odnosu do povečevanja proizvodnosti dela, ampak se dviga hitreje, kar lahko dovede do novih nihanj na tržišču, do novih nihanj cen in do nove negotovosti v našem gospodarskem razvoju. V primeri z dviganjem proizvodnje se je daleč preko plana povečala tudi zaposlenost delovne sile, zlasti v industriji.

Denarni dohodki in s tem kupna moč prebivalstva v mestih in industrijskih centrih se je povečala v prvih treh mesecih letošnjega leta — v primeri z istim razdobjem lanskega leta — za okrog 28%. Dočim pri individualnih kmetijskih proizvajalcih (samo od odkupa) pa kar za 40%. To kaže na določena nesorazmerja na področju razdelitve potrošnih sredstev in prid individualnih kmetijskih proizvajalcev. Pri tem je sicer treba upoštevati, da višjega kmetijski proizvajalci danes večji del svoje kupne moči kot v preteklosti v lasten reprodukcijski mate-

ri sredstvi, zlasti na področju tako imenovanih gospodarskih investicij, tistih rezultatov, ki smo jih s planom predvidevali. To more dovesti do preusmeritve investicijskih sredstev v škodo negospodarskih investicij, kar je posebej za Slovenijo nevarna tendenca. Takšna prerazporeditev sredstev bi namreč privedla do novih težav na področju ustalitve in nadaljnega zboljševanja življenjskih pogojev delovnega človeka, to je težav, ki so povzročile ravno zaradi, v nekem smislu pretirane, investicijske dejavnosti na področju gospodarstva v preteklih letih v Sloveniji največji pritisk na življenjsko raven.

Zaradi izredno hitrega razvoja industrializacije je namreč zaostajanje stanovanjske, komunalne, zdravstvene in šolske izgradnje povzročilo v Sloveniji relativno večje probleme kot v drugih področjih Jugoslavije. To zaostajanje je postalo eden osnovnih vzrokov relativno počasnega povečevanja proizvodnosti dela, kar pomeni resno nevarnost za hromitev našega celotnega gospodarskega razvoja in družbene perspektive. Zato ne bi smeli dovoliti prerazporeditve sredstev v tej smeri in bi se morali ravno danes zelo resno pečati z vsemi temi problemi. Poleg ukrepov, ki jih je ob

Letna skupščina Rdečega križa Jugoslavije

Beograd, 30. maja (Tanjug) Dopoldne se je v Beogradu začela letna skupščina RK Jugoslavije, ki se je udeležuje 250 delegatov in gostov iz raznih krajev države. Skupščino je otvoril predsednik centralnega odbora RK Jugoslavije dr. Pavle Gregorij.

Nejasnost kljub razpletu

(Od našega stalnega dopisnika)

PARIZ, 30. maja (Po telefonu). Dogodki se za javnost vrstijo zelo počasi ali pa ustvarjajo celo vtis, da se sploh ne vrstijo. Sindikalne množice se je polastila neka živčnost (zlasti generalne konfederacije dela), ker pravzaprav ne vedo, kaj naj pričakujejo. Centralne jih pozivajo samo na budnost, medtem ko trenutno še niso poslane nobenih pozivov na stavko. Vendar ni izključeno, da bi v trenutku, ko bi se de Gaulle pojavil pred poslanci, CGT izdala ta ukaz. Ni pa še moč predvideti, kolikšni bi bil obseg te stavke. Generalna nabrže ne bi bila, ker ni moč verjeti, da bi se ji pridružili tudi krščanski CFTC in socialistična FO.

Se vedno ni elementov, na katere bi mogli opreti svoje sodbe o reakciji strank. Vsi sestanki so bili danes namreč samo formalni, nič ni bilo sklenjenega, vsi čakajo na to, da jih njihovi predstavniki obveste podrobneje o svojih razgovorih s Cotyjem. Socialistični sestanek je sklican šele za deset uro zvečer, ko se bodo vrnili v Pariz njihovi odposlanci Vincent Auriol, Mollet in Deixonne. V strankinem predsedstvu vlada globoka razdvojenost. Smeli bi govoriti o treh grupah: tisti, ki je odločno proti, drugi, ki se je že odločila za, in tretji petdeset odstotni, ki omahuje in bi skoraj želela, da bi jo de Gaulleov odgovor pomiril.

Toda pravi socialistični problem je zelo globok. Boje se namreč tega, da bi prizadejalo veliko škodo stranki ali jo celo razbilo, če bi dovolili komunistom, da ostanejo v opoziciji. Mnogi člani bi verjetno prešli v komunistične vrste, ker bi stranka izgubila ves svoj moralni ugled. Če se pridružijo komunistični opoziciji, se zopet boje, da to pomeni ljudsko fronto, in kakor pravijo, gotovo pot v režim ljudske demokracije. Sicer napovedujejo, da

VREME

Stanje 30. maja: Nad naše kraje doteka v višinih monovno toplejši zrak. Hladne zračne mase, ki se zadržujejo nad Anglijo in Francijo, se le počasi pomikajo proti vzhodu. Napoved za soboto: Delno sončno vreme s spremenljivo oblačnostjo. Pevnelne so močne predvsem v alpskem svetu krajševne plohe. Temperature brez kristvenih sprememb.

TISKOVNA KONFERENCA V SEKRETARIATU ZA ZUNANJE ZADEVE

Proti enostranski odpovedi sporazumov

Vlada Sovjetske zveze je dolžna izpolniti svoje pogodbene obveznosti — Novi napadi na Jugoslavijo z Vzhoda pomenijo organizirano kampanjo — Predsednik Naser bo prišel julija na obisk v Jugoslavijo

BEograd, 30. maja (Po telefonu). Predstavniki državnega sekretariata za zunanje zadeve je danes izjavil naslednje o enostranskem sklepu sovjetske vlade, da za 5 let odloži izvršitev kreditnih pogodb z Jugoslavijo, sklenjenih januarja in avgusta 1956. leta: »Sovjetski kredit je znašal 285 milijonov dolarjev in doslej je bil porabljen le relativno neznamen del, v glavnem za projekte in pripravljala dela. To je sedaj drugič, da vlada Sovjetske zveze formalno v obliki predloga kratko malo odloga izvršitev teh pogodb. Vlada FLRJ meni, da je vlada Sovjetske zveze dolžna izpolniti svoje pogodbene obveznosti ter zato ne more sprejeti odločitve, niti razgovorov o odložitvi, posebno še, ker so argumenti, ki so navedeni v sovjetski, niti, popolnoma enostranski.

Ta korak sovjetske vlade je dejansko enostranska odpoved polnoveljavni gospodarskih pogodb, kar je v očitnem nasprotju s splošnoveljavnimi normami v mednarodnih odnosih. Ta ukrep sovjetske vlade bo povzročil določene težave pri uresničevanju našega perspektivnega načrta gospodarskega razvoja. Če sovjetska vlada ne bo sprejela tu obrazložena jugoslovanskega stališča, bo vlada FLRJ prisiljena zahtevati povrnitev povzročene škode.

S to izjavo je zastopnik sekretariata odgovoril na eno izmed vprašanj na današnji redni tiskovni konferenci o višini še neporabljenih sovjetskih kreditov, o stališču jugoslovanske vlade do enostranske odpovedi kreditov in o učinku tega koraka sovjetske vlade na izvršitev našega perspektivnega načrta gospodarskega razvoja.

Nato je odgovoril na druga vprašanja v zvezi z noto sovjetske vlade o odložitvi izvršitve kreditnih pogodb in pri tem med drugim navedel tudi argumente, ki jih za svoj korak navaja sovjetska vlada v svoji noti: »Ti argumenti, je dejal, so naslednji: da Sovjetska zveza

Odgovoril je: »Jugoslavija se je vedno držala določil obeh deklaracij. Zal pa se je v zadnjem času pokazalo, da Sovjetska zveza ne ravna tako.«

Ko so ga naprosili, da bi komentiral nove napade na Jugoslavijo, ki so se pojavili v sovjetskem časopisu in v časopisu drugih vzhodnoevropskih držav, je Petrič dejal:

»Očitno gre za organizirano kampanjo, ki ne more nikogar prepričati. Ta kampanja lahko samo škoduje mednarodnim odnosom in kvarji mednarodno vzdušje.«

Na vprašanje, kako ocenjuje tisti del resolucije VIII. kongresa kitajske komunistične partije, ki govori o programu ZKU, pa je dejal: »To je skrajno neodgovoren in klevetniški napad. Bilo bi še posebno nevarno, če bi bilo tako stališče do Jugoslavije sestavni del splošnega stališča kitajskih voditeljev do mednarodnih odnosov.«

Novinarji so nato vprašali če zastopnik državnega sekretariata lahko potrdi vest zaodhodnih agencij, ki poročajo o obisku predsednika Družbene arabske republike Naserja Jugoslaviji. Petrič je odgovoril: »Predsednik ZAR Gamal Abdel Naser bo prišel julija na obisk v Jugoslavijo kot gost predsednika republike Tita. Iskreno se veselimo obiska predsednika Naserja in smo prepričani, da bo prispeval k nadaljnemu razvoju in kreditiv prijateljskih odnosov ter vsestranskega sodelovanja med Jugoslavijo in ZAR.«

Petrič pa ni potrdil vesti zaodhodnega časopisa, da namestnik obiskati Jugoslavijo tudi predsednik indijske vlade Nehru: »O tem mi ni nič znane,« je dejal. »Lahko pa rečem, da bi bil Nehru v Jugoslaviji vedno dobrodošel gost in da bi bil po našem mnenju sestanek Nehru-Tito zelo koristen tudi na vsakem drugem mestu.«

Ko je bil nato vprašan, kako ocenjuje dogodek v Franciji in Alžirji, je dejal: »Upamo, da bo francoski narod, s katerim nas veže tradicionalno prijateljstvo, znal rešiti svoje težave tako, da bo Franciji zagotovljen normalen razvoj v notranjih in mednarodnih odnosih. Razvoj dogodkov v Alžirji in hudi incidenti, ki jih je povzročilo francosko vojaštvo v Tuniziji, pa povzročajo globoko zaskrbljenost, ker ogrožajo neodvisnost Tunizije in Maroka ter hkrati otežujejo možnost mirne rešitve alžirskega vprašanja in skladu z upravnimi težnjami alžirskega naroda, kar nikakor ni v interesu miru, pa tudi ne v interesu Francije.«

Glede dogodkov v Libanonu je izjavil, da odločitev sestanka Varnostnega sveta ZN daje upanje, da se notranja libanonska kriza ne bo spremenila v mednarodno krizo in spopad. Vsa prizadevanja v nasprotni smeri, bi dovedla do nezaželenih komplikacij na tem nemirnem področju, s tem pa tudi do ogrožanja miru.

Petrič ni hotel komentirati izida volitev v Italiji, ker so le-te italijanska notranja zadeva. Dodal pa je: »Kar se tiče medsebojnih odnosov med Jugoslavijo in Italijo, upamo, da se bodo še naprej razvijali v smeri vse večjega medsebojnega razumevanja in dobrega sosedskega sodelovanja.« Zastopnik državnega sekretariata je pozdravil zadnje pismo ameriškega predsednika Eisenhowerja predsedniku sovjetske vlade Hruščevu v zvezi s sestankom strokovnjakov, na katerem bi proučili ukrepe za kontrolo poskusnih eksploziv termonuklearnega orožja. Začetek teh razgovorov, smatramo kot pozitiven korak, posebno še, če bo način dela teh strokovnjakov omogočil čim mirneje in učinkovitejšo rešitev tega vprašanja. Mislimo, da temu lahko prispevajo tudi strokovnjaki drugih držav.

M. P.

EKSPOZE BORISA KRAIGHERJA

(Nadaljevanje s prve strani)

V zvezi z vsem tem je pomembno resno vprašanje borbe za dvigovanje proizvodnosti dela, za izboljšanje organizacije dela v podjetjih, za reševanje nekaterih vprašanj, ki so še nerešena v našem plačnem sistemu itd.

Veliko zaposlovanje nove delovne sile v zadnjih mesecih v Sloveniji je zelo resen in zaskrbljujoč problem in prav bi bilo, da bi ga občine in okrajni analizirali in izvedli potrebne ukrepe in da ga kolikor je mogoče, sami rešujejo ter opozarjajo na ukrepe, ki naj bi jih v tem smislu storila republika oziroma federacija.

USMERJANJE GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

Vsi pojavi v našem gospodarskem razvoju zadnjih mesecev ne kažejo, da smo morda v neki kritični situaciji, da se nahajamo pred nekimi nerešljivimi problemi, kažejo pa z vsoto resnostjo na problem usmerjanja v naši gospodarski dejavnosti. Zdi se mi, da so za pravilno usmerjanje naše gospodarske dejavnosti potrebni poleg določenih ekonomskih in administrativnih ukrepov, ki jih mora in bo morala storiti federacija, predvsem ukrepi, ki naj nam omogočijo dovolj hitro spremljanje in analiziranje pojavov na področju gospodarstva zato, da bi se lahko republika, okrajni in občinski pravosčasno usmerili k določenim intervencijam, ki jih ti organi lahko izvršijo v svojem okviru. Mislim, da bo potrebno prav zaradi tega problema usmerjanja naše gospodarske dejavnosti, da se v prihodnjih mesecih še resno lotimo vprašanja organizacije upravnega aparata naših ljudskih odborov in republike, organizacije in dela naših družbenih organov in da jim posvetimo potrebno pozornost. Naš upravni aparat na področju gospodarstva moramo namreč urediti tako, da bo sposoben pravosčasno in dovolj jasno opozoriti na pojave in razmere, ki se kažejo v našem gospodarskem razvoju. Samo tako bodo mogli naši družbeni organi, republiška skupščina, okrajni in občinski ljudski odbori pravilno in pravčasno poseči v naše gospodarsko življenje in z različnimi obveznimi predpisi in ukrepi, kot tudi s priporočili pripraviti usmeriti naše gospodarske organizacije k reševanju tistih problemov, ki v določenem trenutku lahko pomenijo največjo nevarnost za uspešno reševanje nalog, ki smo si jih zadali z našim perspektivnim in tekočimi plani.

PREPRECITI NARASTANJE UPRAVNEGA APARATA

V splošnem mislimo, da se naš upravni aparat zaradi teh ukrepov ne bo smel bistveno povečati. Po podatkih iz zadnjih let se je upravni aparat razmeroma močno razširil in to zlasti v občinah. Število uslužbencev in delavcev se je v celotni pravi zaradi tega problema usmerjanja naše gospodarske dejavnosti, da se v prihodnjih mesecih še resno lotimo vprašanja organizacije upravnega aparata naših ljudskih odborov in republike, organizacije in dela naših družbenih organov in da jim posvetimo potrebno pozornost. Naš upravni aparat na področju gospodarstva moramo namreč urediti tako, da bo sposoben pravosčasno in dovolj jasno opozoriti na pojave in razmere, ki se kažejo v našem gospodarskem razvoju. Samo tako bodo mogli naši družbeni organi, republiška skupščina, okrajni in občinski ljudski odbori pravilno in pravčasno poseči v naše gospodarsko življenje in z različnimi obveznimi predpisi in ukrepi, kot tudi s priporočili pripraviti usmeriti naše gospodarske organizacije k reševanju tistih problemov, ki v določenem trenutku lahko pomenijo največjo nevarnost za uspešno reševanje nalog, ki smo si jih zadali z našim perspektivnim in tekočimi plani.

Ob dejstvu, da prihaja do neke neplanske razdelitve kupne moči, ki se krepi manj v mestih in industrijskih centrih kot na podeželju, bi bilo treba ukrepati predvsem na področju cen kmetijskih proizvodov, ki bi jih bilo mogoče ustaliti na ekonomski stopnji z boljšo organizacijo odnosa, z boljšo organizacijo trgovinske mreže, z boljšo opremljenostjo trgovine itd. Zlasti na tem področju bi morale občine in okrajni zavestno ukreniti več, kot je bilo doslej napravljeno, saj nam analiza n. pr. investicijske potrebnosti kaže, da še vedno kljub vsem planskim obvezam zaostajajo investicije na področju trgovine in obrti.

USMERJANJE GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

Zlasti na področju kmetijstva je naš upravni aparat tako v republiki kot v okrajih in občinah še slab in nezadosten. Ko dajemo sedaj na dnevni red vprašanje krepitve upravnih organov, s tem ne mislimo na nobeno slabitev samoupravnih organov, ki smo jih v preteklih letih sistematično razvijali. Gre samo za nadaljnji ko-

PREPRECITI NARASTANJE UPRAVNEGA APARATA

reševanje teh problemov na področju krepitve republiške uprave ni treba iti po poti nadaljnje širjenja te uprave po kvantiteti, nasprotno, vsako širjenje v tej smeri moramo z vsemi sredstvi maksimalno zavirati. Prav bi bilo sistematično in načrtno skrbeti za kvalifikacijo zboljšanje strukture uslužbencev državne uprave tako v republiki, kot v okrajih in občinah v tem smislu, da se poveča odstotek višje kvalificiranih in srednje kvalificiranih na račun nižje kvalificiranih uslužbencev. Na ta način bi bila tudi mogoča boljše organizacija dela v republiških upravnih organih in boljše delitev dela.

SPREMEMBE PODROČJU NEKATERIH OBČIN IN OKRAJEV

V tej zvezi bi se dotaknil tudi vprašanja spremembe področja nekaterih občin in okrajev. Občine in okrajni so se v zadnjih letih tako utrdili in razvili, da so v glavnem sposobni opravljati svoje naloge ter se resno lotiti vprašanja usmerjanja gospodarske dejavnosti na svojem področju. Vendar kažejo podatki, da imamo nekaj občin, ki svoje življenjske sposobnosti niso v celoti dokazale in kjer bo težje prišlo do izraza njihova usmerjalna vloga. Zato bo verjetno potrebno v prihodnjih mesecih in letih na tem področju izvršiti nekaj sprememb, vendar poudarjam, da gre samo za izrazito individualne, posamezne primere v nekaterih občinah in v nekaterih okrajih. Če smo predlagali današnjemu zasedanju skupščine razformiranje trboveljskega okraja, smo pri tem mislili predvsem na pomoč krepitvi samostojnega delovanja občin, ker se to po postopku v toku razvoja našega komunalnega sistema njegove osnovne enote, osnovni čimtelj, kjer se rešujejo tako rekoč vsa vprašanja važna za posameznika, za našo socialistično družbo, kakor tudi za državo. Zato je potrebno, da se te občine okrepijo in usposobijo za izvrševanje te funkcije. Da bi to naložno občine lahko izvrševale, morajo biti okrajni urejeni na način, ki daje največ možnosti za pomoč posameznim občinam pri njihovem udeleževanju in delovanju. Zato smo menili, da je formacija trboveljskega okraja ne-

rak, ki naj nam omogoči pravilno izvajanje gospodarske politike, pravilno spremljanje pojavov na tem področju in ki naj omogoči našim predstavniškim organom — republiški skupščini, okrajnim in občinskim ljudskim odborom, da se lahko resneje uveljavijo kot določeni usmerjalni čimtelj v našem gospodarstvu življenju. Poleg tega pa bo njihova naloga tudi večja kontrola izvajanja sklepov in v zvezi z izvajanjem predpisov tudi neposredno upravno poseganje v življenje na posameznih področjih gospodarstva. V tem pogledu bo predvsem njihova naloga pravilno usmerjati in razvijati inšpekcijsko službo in ji omogočiti, da se bo uveljavila kot važen faktor v našem gospodarstvu življenju. Za izvajanje vseh teh nalog pa v naših upravnih organih ne gre in ne sme iti za neko številčno širjenje aparata, ampak gre predvsem za izboljšanje kvalitete tega aparata, za jasnejšo delitev dela med posameznimi upravnimi organi in za eventualno preusmeritev nekaterih uslužbencev v naš upravnem aparatu na ta področja dela.

USMERJANJE GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

Ti podatki kažejo, da se ob razmeroma močnem povečevanju upravnega aparata njegova struktura ni izboljšala, ampak se je v občinah in okrajih celo poslabšala, kar dokazuje, da z-

USMERJANJE GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

reševanje teh problemov na področju krepitve republiške uprave ni treba iti po poti nadaljnje širjenja te uprave po kvantiteti, nasprotno, vsako širjenje v tej smeri moramo z vsemi sredstvi maksimalno zavirati. Prav bi bilo sistematično in načrtno skrbeti za kvalifikacijo zboljšanje strukture uslužbencev državne uprave tako v republiki, kot v okrajih in občinah v tem smislu, da se poveča odstotek višje kvalificiranih in srednje kvalificiranih na račun nižje kvalificiranih uslužbencev. Na ta način bi bila tudi mogoča boljše organizacija dela v republiških upravnih organih in boljše delitev dela.

USMERJANJE GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

reševanje teh problemov na področju krepitve republiške uprave ni treba iti po poti nadaljnje širjenja te uprave po kvantiteti, nasprotno, vsako širjenje v tej smeri moramo z vsemi sredstvi maksimalno zavirati. Prav bi bilo sistematično in načrtno skrbeti za kvalifikacijo zboljšanje strukture uslužbencev državne uprave tako v republiki, kot v okrajih in občinah v tem smislu, da se poveča odstotek višje kvalificiranih in srednje kvalificiranih na račun nižje kvalificiranih uslužbencev. Na ta način bi bila tudi mogoča boljše organizacija dela v republiških upravnih organih in boljše delitev dela.

nalog, ki so v ospredju našega življenja. Posebej bi opozoril na podatke, ki kažejo na občutno povečevanje upravnega aparata v občinah v zvezi s se posebnim pojavom, ki se kaže v neenakomerni razdelitvi tega aparata med posameznimi občini. Po naših podatkih ima na primer občina Ivančna Gorica skoraj dvakrat toliko uslužbencev kot občina Medvode, čeprav je medvodska občina gospodarsko mnogo bolj razvita.

Prav bi bilo, da bi se v zvezi s problemom uveljavljanja občin, okrajni ljudski odbori resneje zainteresirali tudi za vprašanje določenega sorazmerja med upravnimi aparati posameznih občin. Izvršni svet je tudi pooblaščen republiški sekretariat izvršnega sveta za občo upravo, da izdela analizo te problematike in tudi predlaga, kako čim uspešneje premagovati neenakomernost na tem področju.

Ko govorimo o vprašanju občin in okrajev in njihovi usmerjalni funkciji zlasti na področju gospodarstva, mislim, da bo treba v bližnji bodočnosti tudi razmisлити o povečanju števila občinskih in okrajnih odborov. Praksa je pokazala, da imamo zlasti v Sloveniji večina po številu premajhne odbore in da imamo zato precej težave pri praktičnem reševanju problemov, delitve dela v teh odborih in pri pravilnem formiranju svetov in drugih organov ljudskih od-

borov. Zaradi tega smo tudi dali današnjemu zasedanju skupščine predlog, s katerim spremenjamo republiški zakon o volitvah in odločitev odborov ljudskih odborov, tako da do ušča povsod maksimalno zasledbo odborov, ki jo predvideva ustrezni zvezni zakon.

Ko govorimo o teh vprašanjih, mislim predvsem na naloge, ki so v zvezi s kakovostnim izboljšanjem delovanja naših ljudskih odborov, kakor tudi odgovarjajočih republiških organov, republiške skupščine, republiškega izvršnega sveta in vseh njihovih upravnih organov. Za izvršitev te naloge in na osnovi prakse zadnjega mandata obdobja republiških in zvezne skupščine, bo v prihodnjem razdobju v ospredju tudi naloga končnega pravnega formuliranja te prakse. S prehodom na komunalni sistem smo namreč praktično razveljavili naš zakon o ljudskih odborih. Na vsak način je dosedanja praksa že privedla do tega, da bo v prihodnjem času potrebno tudi to vprašanje regulirati z določenimi zakonskimi predpisi.

Poleg strokovne izpolnitve republiških, okrajnih in občinskih upravnih organov, bo treba v prihodnjem razdobju bistveno okrepiti našo celotno inšpekcijsko službo. Prav bo, če bi tudi temu vprašanju v bližnji bodočnosti posvetili posebno pozornost s tem, da bi o navedenem vprašanju skupščina razpravljala na eni od prihodnjih sej.

samo na ta način ne bomo mogli doseči velikih uspehov. Predvsem bo treba modernizirati stanovanjsko izgradnjo, ustvariti pogoje, ki nam bodo omogočili, da pri tej izgradnji nadomestimo čim več obrtniških del z industrijsko proizvodnjo, da izgradnjo čim bolj mehaniziramo in jo na ta način bistveno pocenimo. To nam bo potem tudi omogočilo, da lahko kasneje preidemo tudi na masovneje izgradnjo udobnejših stanovanj.

V tej zvezi bi se posebej dotaknil vprašanja stanovanjskih skupnosti. V zveznem izvršnem svetu pripravljajo ustrezne predpise, ki bodo dali osnovne okvire reguliranju tega vprašanja. Vendar je potrebno, da zlasti v mestih in industrijskih centrih, posebej še v Sloveniji, posvetimo posebno pozornost najširši mobilizaciji sredstev, katerimi razpolagajo naše gospodarske organizacije, to je sredstev skladov za splošno potrebo pri podjetjih in sicer za skupno reševanje vprašanj pri razvijanju te dejavnosti. Prav gotovo je za skupnost in posamezne delovne kolektive koristne, če ti svoja sredstva uporabljajo v te namene, kot pa da grade sicer tudi potrebne, vendar ne tako nujne poizkušne domove in podobne stvari. S tem ne mislim nastopiti proti izgradnji počitniških domov, vendar menim, da so se podjetja nekoliko preveč usmerjala v to smer in da so premalo skrbela za svoj prispevek pri reševanju konkretnih problemov izboljšanja življenjskih pogojev delavcev in nameščencev tam, kjer žive skozi celo leto in kjer je njihovo glavno bivališče.

Danes je že čas, da se odpravimo zastarelu načinu preskrbovanja delavcev in nameščencev na primer z ozimnico. V okviru stanovanjskih skupnosti delavskih in industrijskih centrov bi morali ustvariti moderna skladišča, ki bi bila sposobna poceni in kvalitetno preskrbovati prebivalce svojega področja in to enakomerno skozi

beni standard in na tako imenovane negospodarske investicije. Videli smo že, da je to nujna zahteva gospodarstva v Sloveniji, če hočemo zagotoviti nadaljnjo možnost za dvigovanje proizvodnosti dela in s tem za izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi. Poleg tega smo že ugotavljali, da je za potrebe našega gospodarstva in skladnega izboljšanja življenjskih pogojev delovnega človeka pri nas potrebno, da se v prihodnjih letih bolj kot industrija razvijajo ostale gospodarske dejavnosti. Le v kolikar bi se delovna sila v teh ostalih dejavnostih zaposlovala v tej meri, bi bilo to v skladu z našim perspektivnim planom. Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da se relativno hitro povečuje število zaposlenih ravno v industriji. V prihodnjih mesecih bo potrebno, da tudi temu vprašanju posvetimo posebno pozornost, da analiziramo vzroke takega razvoja in najdemo ukrepe, ki bi nam omogočili izvajanje perspektivnega plana.

PREVELIKO ZAPOSOLOVANJE NOVE DELOVNE SILE V INDUSTRIJI

Zelo zaskrbljujoč in popolnoma v nasprotju z našim planom je izredno velik tempo zaposlovanja delavcev in nameščencev, predvsem v industriji. To je v direktnem nasprotju z orientacijo našega perspektivnega plana, kar je posebno preče v LR Sloveniji kot industrijsko najrazvitejši republiki, kjer ravno takšen razvoj tudi s svoje strani prispeva k nevarni delitvi kupne moči med prebivalstvom mest in industrijskih centrov ter kmetijskim prebivalstvom. To dejstvo kaže na izrazito aostojanje borbe za resno dvigovanje proizvodnosti dela v naših industrijskih podjetjih; kaže pa tudi na neke pomanjkljivosti naših predpisov, predvsem v predpisih o delitvi dohodka gospodarskih organizacij in o delovnih odnosih. Verjetno bi to dejstvo, ki se po statističnih podatkih danes kaže najbolj drastično najbolj v LR Sloveniji, zahtevalo neke korekture v zveznih predpisih. Vendar menimo, da je tudi brez tega potrebno ukrepati za takojšnje reševanje teh vprašanj v naših delovnih kolektivih. Treba se bo resno lotiti problemov boljše organizacije dela v podjetjih in komuni in pripraviti temeljite študije o tem, kako pravilno zaposliti prirodni prirastek delovne sile v Sloveniji. Naši dosedanja podatki namreč kažejo, da se je v zadnjih letih vse prirodni prirastek delovne sile v LR Sloveniji zaposloval v industriji. Tak nadaljnji razvoj bi seveda zahteval mnogo večje investicije za razvoj industrijskih zmogljivosti v naši republiki, če bi hoteli istočasno zagotoviti tudi zadosten tempo povečevanja proizvodnosti dela.

V našem perspektivnem planu pa mi ne računamo s tem, ampak predvidevamo prvic, da se del prirastka delovne sile zaposluje tudi v povečani kmetijski proizvodnji in drugič, da se del prirastka delovne sile zaposluje v razvijanju novih industrijskih zmogljivosti v jugoslovanskem merilu in ne samo na področju LR Slovenije. Naš perspektivni plan zaradi tega ni računal na takšne investicije v industriji, ampak je velik del investicij v LR Sloveniji prenesel na druž-

beni standard in na tako imenovane negospodarske investicije. Videli smo že, da je to nujna zahteva gospodarstva v Sloveniji, če hočemo zagotoviti nadaljnjo možnost za dvigovanje proizvodnosti dela in s tem za izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi. Poleg tega smo že ugotavljali, da je za potrebe našega gospodarstva in skladnega izboljšanja življenjskih pogojev delovnega človeka pri nas potrebno, da se v prihodnjih letih bolj kot industrija razvijajo ostale gospodarske dejavnosti. Le v kolikar bi se delovna sila v teh ostalih dejavnostih zaposlovala v tej meri, bi bilo to v skladu z našim perspektivnim planom. Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da se relativno hitro povečuje število zaposlenih ravno v industriji. V prihodnjih mesecih bo potrebno, da tudi temu vprašanju posvetimo posebno pozornost, da analiziramo vzroke takega razvoja in najdemo ukrepe, ki bi nam omogočili izvajanje perspektivnega plana.

V tej zvezi se mi zdi, da je važno opozoriti tudi na problem kadrov in njih vzgoje v Sloveniji. Za dvigovanje proizvodnosti dela je namreč bistveno, da dvignemo kvalifikacijsko sestavo v vseh naših gospodarskih organizacijah, podjetjih in tudi ustanovah.

Toda v podjetjih in tem pogledu prav tako ne dosegamo zadostnih rezultatov. Mislim, da je eden od vzrokov za tako stanje in organizaciji in razmerah na področju našega šolstva, predvsem strokovnega šolstva in višjega šolstva, kakor deloma posredno tudi na področju osnovnega šolstva. Šolska reformna, ki jo bomo končno v toku letošnjega leta začeli praktično izvajati, ko bomo v prihodnjih letih v zvezi s ljudski skupščini sprejeli zakon o šolstvu in potem v prihodnjih mesecih in letih tudi zakone in predpise o ostalih vrstah šol, — nam odpira možnosti, da v prihodnjih mesecih sistematično rešujemo ravno ta problem in s tem prispevamo k boljšemu reševanju problema kadrov, tako v našem gospodarstvu, kot v družbenem življenju na sploh.

O PROBLEMIH VISOKIH ŠOL

V prihodnjih tednih bo republiška skupščina potrjevala statute ljubljanske Univerze in njenih fakultet. Čeprav s statusi ni mogoče rešiti vprašanj hitrejšega oblikovanja visoko kvalificiranih kadrov, pa vendarle pomenijo enega od korakov. enega od ukrepov pri reševanju tega problema. Zato mislim, da bo morala skupščina resno podpreti napore univerzitetnega sveta in fakultetnih svetov, ki so se v zvezi s statusi resno lotiti vprašanja, kako bistveno pospešiti tempo študija in tempo vzgajanja naših kvalificira-

beni standard in na tako imenovane negospodarske investicije. Videli smo že, da je to nujna zahteva gospodarstva v Sloveniji, če hočemo zagotoviti nadaljnjo možnost za dvigovanje proizvodnosti dela in s tem za izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi. Poleg tega smo že ugotavljali, da je za potrebe našega gospodarstva in skladnega izboljšanja življenjskih pogojev delovnega človeka pri nas potrebno, da se v prihodnjih letih bolj kot industrija razvijajo ostale gospodarske dejavnosti. Le v kolikar bi se delovna sila v teh ostalih dejavnostih zaposlovala v tej meri, bi bilo to v skladu z našim perspektivnim planom. Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da se relativno hitro povečuje število zaposlenih ravno v industriji. V prihodnjih mesecih bo potrebno, da tudi temu vprašanju posvetimo posebno pozornost, da analiziramo vzroke takega razvoja in najdemo ukrepe, ki bi nam omogočili izvajanje perspektivnega plana.

V tej zvezi se mi zdi, da je važno opozoriti tudi na problem kadrov in njih vzgoje v Sloveniji. Za dvigovanje proizvodnosti dela je namreč bistveno, da dvignemo kvalifikacijsko sestavo v vseh naših gospodarskih organizacijah, podjetjih in tudi ustanovah.

Toda v podjetjih in tem pogledu prav tako ne dosegamo zadostnih rezultatov. Mislim, da je eden od vzrokov za tako stanje in organizaciji in razmerah na področju našega šolstva, predvsem strokovnega šolstva in višjega šolstva, kakor deloma posredno tudi na področju osnovnega šolstva. Šolska reformna, ki jo bomo končno v toku letošnjega leta začeli praktično izvajati, ko bomo v prihodnjih letih v zvezi s ljudski skupščini sprejeli zakon o šolstvu in potem v prihodnjih mesecih in letih tudi zakone in predpise o ostalih vrstah šol, — nam odpira možnosti, da v prihodnjih mesecih sistematično rešujemo ravno ta problem in s tem prispevamo k boljšemu reševanju problema kadrov, tako v našem gospodarstvu, kot v družbenem življenju na sploh.

V našem perspektivnem planu pa mi ne računamo s tem, ampak predvidevamo prvic, da se del prirastka delovne sile zaposluje tudi v povečani kmetijski proizvodnji in drugič, da se del prirastka delovne sile zaposluje v razvijanju novih industrijskih zmogljivosti v jugoslovanskem merilu in ne samo na področju LR Slovenije. Naš perspektivni plan zaradi tega ni računal na takšne investicije v industriji, ampak je velik del investicij v LR Sloveniji prenesel na druž-

O PROBLEMIH VISOKIH ŠOL

V prihodnjih tednih bo republiška skupščina potrjevala statute ljubljanske Univerze in njenih fakultet. Čeprav s statusi ni mogoče rešiti vprašanj hitrejšega oblikovanja visoko kvalificiranih kadrov, pa vendarle pomenijo enega od korakov. enega od ukrepov pri reševanju tega problema. Zato mislim, da bo morala skupščina resno podpreti napore univerzitetnega sveta in fakultetnih svetov, ki so se v zvezi s statusi resno lotiti vprašanja, kako bistveno pospešiti tempo študija in tempo vzgajanja naših kvalificira-

beni standard in na tako imenovane negospodarske investicije. Videli smo že, da je to nujna zahteva gospodarstva v Sloveniji, če hočemo zagotoviti nadaljnjo možnost za dvigovanje proizvodnosti dela in s tem za izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi. Poleg tega smo že ugotavljali, da je za potrebe našega gospodarstva in skladnega izboljšanja življenjskih pogojev delovnega človeka pri nas potrebno, da se v prihodnjih letih bolj kot industrija razvijajo ostale gospodarske dejavnosti. Le v kolikar bi se delovna sila v teh ostalih dejavnostih zaposlovala v tej meri, bi bilo to v skladu z našim perspektivnim planom. Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da se relativno hitro povečuje število zaposlenih ravno v industriji. V prihodnjih mesecih bo potrebno, da tudi temu vprašanju posvetimo posebno pozornost, da analiziramo vzroke takega razvoja in najdemo ukrepe, ki bi nam omogočili izvajanje perspektivnega plana.

V tej zvezi se mi zdi, da je važno opozoriti tudi na problem kadrov in njih vzgoje v Sloveniji. Za dvigovanje proizvodnosti dela je namreč bistveno, da dvignemo kvalifikacijsko sestavo v vseh naših gospodarskih organizacijah, podjetjih in tudi ustanovah.

Toda v podjetjih in tem pogledu prav tako ne dosegamo zadostnih rezultatov. Mislim, da je eden od vzrokov za tako stanje in organizaciji in razmerah na področju našega šolstva, predvsem strokovnega šolstva in višjega šolstva, kakor deloma posredno tudi na področju osnovnega šolstva. Šolska reformna, ki jo bomo končno v toku letošnjega leta začeli praktično izvajati, ko bomo v prihodnjih letih v zvezi s ljudski skupščini sprejeli zakon o šolstvu in potem v prihodnjih mesecih in letih tudi zakone in predpise o ostalih vrstah šol, — nam odpira možnosti, da v prihodnjih mesecih sistematično rešujemo ravno ta problem in s tem prispevamo k boljšemu reševanju problema kadrov, tako v našem gospodarstvu, kot v družbenem življenju na sploh.

V našem perspektivnem planu pa mi ne računamo s tem, ampak predvidevamo prvic, da se del prirastka delovne sile zaposluje tudi v povečani kmetijski proizvodnji in drugič, da se del prirastka delovne sile zaposluje v razvijanju novih industrijskih zmogljivosti v jugoslovanskem merilu in ne samo na področju LR Slovenije. Naš perspektivni plan zaradi tega ni računal na takšne investicije v industriji, ampak je velik del investicij v LR Sloveniji prenesel na druž-

Tovariši Miha Marinko, Franc Kimovec in Janez Vipotnik v razgovoru med odmorom

PLANI NA PODROČJU KMETIJSTVA REALNI

Ob perspektivnem planu kot tudi ob reševanju nalog naše tekoče gospodarske politike, smo posvetili posebno pozornost vprašanju razvoja kmetijske proizvodnje. Predvsem v preteklem letu smo na tem področju sprejeli celo vrsto regulativnih predpisov, ki nam omogočajo uvajanje poslednje socialistične politike na področju kmetijstva in na področju gozdarstva in ki nam omogočajo, da pričnejo resno reševati problem nesorazmerja med našo višje razvito industrijsko proizvodnjo in še vedno dokaj zaostalim kmetijstvom. Tega problema smo se v zadnjih letih načrtno lotili v jugoslovanskem merilu zaradi pravih specifičnih pogojev na tem področju. V Sloveniji pa smo morali v preteklem letu sprejeti nekaj posebnih predpisov, ki urejajo specifične razmere pri njej. S tem v zvezi smo sprejeli zakon o racionalnem izkoriščanju kmetijskih zemljišč, zakon o komasaciji kmetijskih zemljišč, zakon o varstvu voda ter zakon o gozdovih.

Dočim lahko ugotavljamo po analizah o razvoju gospodarstva v prvih mesecih letošnjega leta na področju industrije rahel zastoj v njenem razvoju, oziroma da je v povprečju nekoliko nižje od planiranega dviga, na nekaterih področjih, kot sem omenil, pa močno izpod plana, lahko ugotavljamo, da je kmetijstvo na področju izvoza celo prekorajlo predvidevane rezultate. To kaže, da so bili naši plani na tem področju realni kljub nekaterim bojaznim, da je ravno na področju poljedelske proizvodnje plan prenapet in da ga ne bo mogoče realizirati. Ker pa imamo ravno na tem področju na razpolago največje rezerve zaradi njegove zaostalosti, zaradi nesorazmernega odnosa do relativno razvite industrijske proizvodnje, bo treba rezerve maksimalno izkoristiti in napeti vse sile, da v resnici realiziramo planirano proizvodnjo in da jo po možnosti še prekorajimo.

Podatki prvih mesecev, na osnovi katerih ugotavljamo izredno hitro povečanje denarnih dohodkov in kupne moči kmetijskih prebivalcev pa kažejo, da se skrivajo v tem razvoju še nekatere nevarnosti za celoten razvoj našega gospodarstva. Za-

O STANOVANJSKIH SKUPNOSTIH

Kot sem že v začetku poudaril, smo v zadnjih mesecih sprejeli nekaj predpisov v smeri večje štednje pri uporabljanju družbenih sredstev na področju stanovanjske komunalne izgradnje in na področju celotne splošne potrebnosti. V zvezi s tem pripravljajo izvršni svet navodila in smernice za stanovanjsko izgradnjo. Republiški strokovni organi so že izdelali dovolj izčrpane in vsestransko prediskutirane predloge. Vendar bomo na tem področju lahko dosegli uspehe samo, če bomo te akcije nudili zadostno politično pomoč in če jo bomo vodili v nekih pametnih okvirih.

Kot je na eni strani potrebno, da na področju stanovanjske izgradnje čim bolj štedimo s prostorom in časom do skrajnosti omejujemo vsako luksuzno gradnjo, je seveda razumljivo, da

Oh robu doooooo! KOV

V znamenju pokojnin

Približno pet milijonov Svedov bo v nedeljo 1. junija na izrednih parlamentarnih volitvah izpolnilo nov spodnji dom parlamenta, ki je bil razpuščen 28. aprila letos po porazu, ki ga je doživela socialna demokratska stranka v zvezi z novim načrtom zakona o dodatnih pokojninah.

Kje so vzroci, da je vprašanje pokojnin postalo politično vprašanje ob katerem so se tako zaostri la naspotja med in nesocialističnimi strankami (liberalna, konservativna in kmečka stranka)? Vlada kritična se je začela po lanskem oktobru, ko se je predsednik Erlander odločil za ljudsko glasovanje o načrtih reforme pokojninskega zavarovanja. Takrat so predložili socialni demokrati svoj načrt, kmečka stranka svojega, liberalci in konservativci skupaj pa še tretjega. Tedaj je postalo jasno, da bo predlom v vladni koaliciji, kjer sta od leta 1951 sodelovali socialna demokratska in kmečka stranka, nezadovoljna in predsednik Erlander je izjavil, da je za socialno demokratsko reformo pokojnin važnejša kot pa koalicijske s kmečko stranko.

Kot je znano so na Svedskem velik del socialnih reform uresničili. Med najvažnejšimi, ki so čakale na uresničitev pa je bilo vprašanje reforme splošnega pokojninskega zavarovanja. Kar zadeva osnovnih starostnih pokojnin, ki so bile vse stranke enotne. Politični problem je nastal zaradi predloga socialnih demokratov, da bi uvedli obvezno pokojninsko zavarovanje za pravnike in državne nameštence. Prispevki za pokojnine pa bi se zbirali v posebnem fondu, iz katerega bi potem lahko dobivala posojila zadruga, država in privatna podjetja. Vprašanje, kje dobiti sredstva za financiranje najvažnejših nalog na gospodarskem in socialnem področju (skrajšanje delovnega časa, poročanje, izboljšanje dodatkov stano-

...vonska izgradnja itd.) in komu dati prednost, je zelo pereče vprašanje na Svedskem. Postavila se vprašanje ali v prvi vrsti razvijati produkcijska sredstva, uvesti avtomatizacijo, začeti izkoriščati atomsko energijo in se odreči nadaljnjemu izpopolnjevanju naprednih socialnih ukrepov.

V tuzi teh problemov laže razumemo tudi vprašanje pokojninskega zavarovanja. Meštanske stranke so se najbolj ustrašile obveznega zavarovanja in fonda, ki bi v desetletju zelo narastel. Tak fond, s katerim bi razpolagali poseben odbor, bi bil pomemben prispevek za nadaljnje izpopolnjevanje socialnih reform, hkrati pa bi pomnil važen prehod v politično gospodarski preobrazbi države, kar je tudi v programu socialno demokratske stranke.

Od nedeljskih volitev je sedaj odvisno, katera usmeritev bo zmogla v notranje politično življenje te umirjene dežele. Predvsem je važno, če bo socialni demokratom uspelo obrzati v rokah državno krmilo. Potem bo lahko nadaljevala z dosedanjim usmeritvijo in bo izpeljala tudi svoj načrt reform na področju pokojnin. Če pa bi bila notisnjena v opozicijo, bi to brez dvoma orožilo dosedanje socialne pridobitve.

S. L.

PO IZROČITVI MANDATA DE GAULLEU

Posveti in nasprotja

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

PARIZ, 30. maja. (Po telefonu.) Izjemni postopek, ki naj bi Franciji zagotovil novega predsednika vlade, se nadaljuje. Coty je včeraj vpregel svojo avtoriteto za De Gaulle. Človeku se vsiljuje vprašanje, če je tako ravnanje v skladu z ustavo. Po ustavi bi moral poglavar države ostati izven in iznad vseh političnih manevrov. Toda Coty meni, da njegovo odločitev opravičuje dilema, pred katero naj bi se bila nahajala država: De Gaulle ali državljanska vojna. Dilema, ki si jo drugače usmerjeni politični krogi tolmačijo takole: »De Gaulle je isto kot diktator, kar je spet isto kot državljanska vojna med branilci svobodne republike z ene ter vojaškimi in kolonialističnimi krogi z druge strani.

Vesti o razpoloženju v državi si nasprotujejo. Po nekaterih podatkih naj bi Jules Moch prejel od prefektov posameznih departmajev odgovore, ki bi kazali, da je devet desetih prebivalstva naklonjenega De Gaulleu. Po drugih podatkih naj bi stavke in manifestacije dokazovale prav nasprotno. Tako je na primer današnja stavka prosvetnega osebja dossegla po nekaterih ocenah od 60 do 90 odstotkov udeležbe. Da ni manjkalo niti incidentov, nam dokazuje informacija, da je prišlo do demonstracij dijakov srednjih šol v aristokratskih četrtih Pariza, ki so zahtevali začetek pouka. Isti socialni sloji so se ponooi udeležili hrupne degolistične manifestacije, ki je več ur motila nočno tišino prestolnice. Vzlikanje De Gaulleu in francoskemu Alžiru se je mešalo s protizidovsko parolo in že skoraj obveznim vpitjem ob akih priložnostih »Mendes nas »šalal! Vse to je spremljalo oglašujoče hupanje več sto azkošnih limuzin z livriranimi šoferji, hupanje, ki je pomenalo geslo alžirske zarotniške radijske postaje. Spet ni manjkalo zastavic z lotarinskimi križem. »Branilci republike« očitno pozabljajo, da to ni francoska državna zastava.

Taka demonstracija očitno ni v prid De Gaulleu in utegne prej škodovati predsedniškemu kandidatu, ki mu njegovi pristaši tako vzklikajo. Kakšna razlika od dostojanstvene manifestacije pred dvema dnevmi!

Toda bolj značilna je druga odoba, h kateri nas sili ta »manifestacija«. Po vseh komentarjih naj bi bili socialisti čista utež, ki naj bi odločila, ali tem, na čigavo stran se bo obrnila tehnična S parlamentarnega stališča je to popolnoma točno. Toda razigranim manifestantom ni prišlo niti na misel, da bi zaklicali »Mollet nas vešalal! Izbrali so si popolnoma drugo osebnost, ker res nimajo razloga za nezadovoljstvo s socialističnimi voditelji. Ti namreč ne varčujejo s sredstvi, da bi omilili klep, ki ga je pred dvema dnevmi izglasovalo predstavništvo socialistične stranke.

Cepprav skuša biti današnje socialistično glasilo še vedno odločno v svoji načelni zavrnitvi, zatrjuje, da stranka ne bo zatajila samo sebe. Opažovalci temperature pa zagotavljajo, da se je termometer od včeraj občutno znižal, kar z malo dozo ironije lahko pomeni, da se stranka res ne bo zatajila in bo nadaljevala s svojo dosedanjim nenačelnim politiko.

Kakor rečeno, je šel Coty lo kraja, tako da celo nadomestila De Gaulle v vladi. Z voditelji strank se namreč ne posvetuje De Gaulle sam, temveč Coty. Doslej je sprejel radikale, socialiste, ljudske republikance, od sedmih zvečer jim bodo sledili vsi drugi. Sprejete osebnosti so naprosene, naj po končanem sestanku ne dajejo nobenih izjav in tako so pred Elizejsko palačo ostali samo fotografi, medtem ko so se novinarji naveličali nadaljevanja brezuspešnega čakanja in izpraševanja. De Gaulleova želja je bila, naj Coty ne uvaja dose-

TUNIZIJA IN FRANCIJA PRED VS

New York, 30. maja. (Reuter.) - Francija je sinoči obtožila Tunizijo zaradi kršenja »modus vivendi« glede razmestitve francoskih čet na tunizijskem ozemlju ter ponovno sprožila svojo pritožbo, da Tunizija pomaga alžirskim upornikom.

Francoski predstavnik je nocoj izjavil, da njegova vlada zahteva od Varnostnega sveta, naj priporoči tunizijski vladi, da ponovno vzpostavi pogoje za nadaljevanje pogajanj. Po njegovih besedah je Tunizija zahtevala od Varnostnega sveta, naj prouči pritožbo, ki jo je Francija vložila proti Tuniziji 14. februarja 1958 in se nanaša na položaj, ki je nastal zaradi pomoči Tunizije alžirskim upornikom in omogočanja, da uporniki s tunizijskega ozemlja vodijo operacije, ki so naperjene proti integriteti franc. ozemlja in varnosti ljudi ter imovine francoskih državljanov. Varnostni svet bi hkrati po besedah Picota moral proučiti tudi položaj, ki je nastal zaradi kršenja modus vivendi vzpostavljenega februarja tega leta glede razmestitve francoskih čet na določenem delu tunizijskega ozemlja.

Diplomatska kronika

TOKIO — Dosedanji jugoslovanski veleposlanik na Japonskem Lazar Latinović je odpotoval iz Tokia v Beograd, kjer bo prevzel novo dolžnost v sekretariatu za zunanje zadeve. Pred odhodom ga je sprejel na poslovni obisk cesar Hirohito.

sameznih strank, razen onih seveda, ki ne omahujejo, to se pravi komunistov in neodvisnih, socialnih republikancev in pužadistov. Toda tehnična se vse bolj nagiba na De Gaullovo stran. Ljudske republikance trenutno zanima le, kakšen je generalov odnos do evropskih organizacij. Potrebno je omeniti resolucijo levega krila radikalov in UDSR, ki jo je doslej podpisalo 20 poslancev z Mendes-Francom in Mitterrandom na čelu. V tej resoluciji izjavljajo, da se bodo uprli vsaki diktaturi in da odrekajo svojo podporo vsaki vladi, ki bi uzakonila nasilno prevzemanje oblasti in s tem prizadela smrtni udarec republikanskim svobodam in suverenosti naroda. Ta resolucija in teh dvajset podpisov je, kot kaže, vse, kar je ostalo od nacionalnega komiteja za republikansko obrambo.

Zarotniški Alžir je seveda sprejel z izrednim navdušenjem Cotyjevo poslanico in De Gaullovo privolitve. Centralni komitej je danes zasedal, toda nobena izjava še ni bila objavljena. Vendar je uradni predstavnik odgovoril na postavljeno vprašanje o usodi komitejev, če bi De Gaulle zahteval razpust. s stavkom, ki ga je bil pred nekaj dnevi izgovoril Soustelle: edino De Gaulle nas lahko razreši naših dolžnosti.

Razumljivo, da je v zvezi s tem stanjem najvažnejše vprašanje, kako bo nastopil De Gaulle v vlogi predsednika vlade do alžirskega vojaškega in političnega uporniškega vodstva. Ali je njegova avtoriteta res tolikšna, da jo lahko vsili zarotnikom, če se z njimi ne strinja? Ali pa bo naposled sam suženj onih, ki so pravzaprav izsilili, da se je Coty zahteval k njemu in ki so v bistvu pripravljali »pokoriti se« le onemu, ki bi izjavil njihovo politiko. Toda ne bi smeli upravičeno trditi, da bi v alžirskem primeru šlo za pokoravanje in ne za izvajanje idej, ki so istovestne z idejami alžirskih ekstremistov.

Odmevi francoske krize v svetu govore o tem, da vse bolj prevladuje mišljenje, da De Gaulleovo ustoličenje sploh ni več v nevarnosti. Zahodni tisk menja ton, izjave državnikov pričevajo izražati simpatije. Američani so demantirali, vest, da nameravajo evakuirati svoje enote, prekiniti pošiljke vojaškega materiala vrhovnemu poveljstvu Severnoatlantskega pakta v Parizu in jih presmeriti na Bruselj ali neko drugo evropsko prestolnico. In kot značilnost naj navedemo še to, da se več zaupanje borznih krogov ki odklanjajo možnost nen pričakovanih dogodkov in neredov: francoske borzne vrednosti rastejo, cene zlata padajo.

Vida Hreščak.

Nauk Nixonove poti

Ameriška vlada pripravlja resne spremembe v gospodarski politiki do Latinske Amerike

NEW YORK, 30. maja. (Tanjug.) V poročilih iz Washingtona trdijo, da ameriška vlada pripravlja resne spremembe v svoji gospodarski politiki do Latinske Amerike, da bi zboljšala odnose s temi državami, ki so sebočutno poslabšali z demonstracijami med bivanjem podpredsednika Nixona v teh državah.

Prvič po drugi svetovni vojni so ZDA privolile v sestanke s predstavniki sedmih južnoameriških držav. Na tem sestanku, ki bo še ta teden, bodo napravili predhodno analizo položaja na tržišču kove ter ukrepov za preprečitev padca cen nekaterim proizvodom zaradi velikih presežkov. Pomen tega posvetovanja je predvsem v tem, ker je gospodarstvo Brazilije, Kolumbije, Kostarike, Salvadorja, Guatemarle, Mehike in Nikaragve v veliki meri odvisno od dohodkov, dobljenih s prodajo kave v ZDA. Drugi praktičen korak pa je sklep državne banke za uvoz in izvoz o podelitvi kredita 128 milijonov dolarjev Čilu in Kolumbiji za krčenje dolarskega deficita, ki je nastal z padcem cen osnovnih izvoznih surovin.

State Department proučuje tudi možnost ugoditve drugim pomembnim zahtevam latinskoameriških držav. To je problem organiziranja skupine strokovnjakov za proučevanje proizvodnje in prodaje cinka in svineca, ker je zaradi recesije v ZDA znatno padla cena obeh teh surovin. So pa možnosti, da bi ZDA finansirale opremo nacionalizirane industrije nafte v Braziliji in Argentini, čemur so doslej vztrajno nasprotovali. Predvidevajo pa tudi, da bodo dali Braziliji in Urugvajcu posojilo 250 milijonov dolarjev za krčenje deficita v trgovinski bilanci, ki je nastal s padcem cen njihovih izvoznih surovin. V uradnih krogih se ne nadejajo

Portugalska opozicija se združuje

Lizbona, 30. maja. (Reuter) Opozicijski kandidat za predsedniške volitve na Portugalskem dr. Arlindo Vicente je sinoči sklenil umakniti svojo kandidaturu v korist drugega opozicijskega kandidata generala Delgada.

Zadnji dogodki v Franciji so med potrošniki povzročili precejšnjo paniko, kot dokazuje tale rep pred trgovino.

Izpodkopana stavka

Od našega dopisnika

LONDON, 30. maja. (Po telefonu.) Kaže, da se Londončani vse bolj privajajo na spremenjeno sliko londonskih ulic, po katerih že tri tedne ne krožijo rdeče pobarvani avtobusi.

Ko so tri močne železničarske zveze sprejele minimalno vladno ponudbo treh odstotkov, s čimer je bila odstranjena nevarnost splošne transportne stavke, je postala avtobusna stavka, skoraj popolnoma krajevna stvar. Podzemna železnica, razen v tako imenovanih urah gneče, precej uspešno opravlja transportno funkcijo, s čimer je bila odstranjena nevarnost splošne transportne stavke, je postala avtobusna stavka, skoraj popolnoma krajevna stvar. Podzemna železnica, razen v tako imenovanih urah gneče, precej uspešno opravlja transportno funkcijo, s čimer je bila odstranjena nevarnost splošne transportne stavke, je postala avtobusna stavka, skoraj popolnoma krajevna stvar. Podzemna železnica, razen v tako imenovanih urah gneče, precej uspešno opravlja transportno funkcijo, s čimer je bila odstranjena nevarnost splošne transportne stavke, je postala avtobusna stavka, skoraj popolnoma krajevna stvar.

Danes nihče več ne zanika dejstva, da je avtobusna stavka začela v slepo ulico in da je vlada v svoji ofenzivi »zarmenznih plač« dobila prvo bitko. Toda mnogi poudarjajo, da je to bolj posledica nenotne politike britanskih sindikatov kot pa zasluga vlade. To žal ni prvič — poudarja »Tribune« —, da so sindikati v borbi za delodajalci slabili svoje pozicije, ker niso v pravem trenutku vskladili svojih akcij. Tisti, ki gredo v svoji kritiki najdlje, pravijo, da sedanji položaj nujno vsiljuje potrebo resne pročitve pomanjkljivosti obstoječih metod sodelovanja in koordinacije med sindikalnimi zvezami. Edina pomoč, ki jo je dobil avtobusni sindikat od drugih zvez, je bilo doslej samo formalno izražanje simpatij, toda.

točkan Ceprav bi bil promet podzemne železnice z razširjeno stavko otežkočen, bi uporaba vojaških enot vendarle preprečila njegov popoln zastoj.

Hkrati s tem načrtom so voditelji stavke zahtevali od izvršnih organov Trade Unionov, naj tudi oni direktno pomagajo. Toda njihova prva intervencija pri ministru dela, da posreduje v stavki, ni uspela. MacLeod jim je odgovoril, da v sedanjem položaju »ne more koristno intervenirati«. Uspoštevanje stališča MacLeoda, mnogi opazovalci sodijo, da niti predsednik vlade, ki se bo danes sestal z delegacijo Trade Uniona, ne bo imel dosti drugegačnega stališča od svojega ministra, ki navsezadnje ravna po navodilih svojega premiera. Ceprav ne zavračajo popolnoma možnosti, da bi Macmillan vendarle mogel posredovati, vendar poudarjajo, da je to v veliki meri odvisno od tega, koliko so vrhovni voditelji britanskih sindikatov pripravljeni pomagati avtobusnemu sindikatu. Joža Vrhovac

Bo i se nadaljuje o

PARIZ, 30. maja. (Tanjug.) Odredi alžirskih borcev so pri Constantinu in Gulemi prodli na področje, ki ga nadzorujejo francoske čete. Na vsem vzhodnem področju Alžirije so sedaj ostri boji.

Francosko poveljstvo ima v teh bojih deset bataljonov svojih elitnih enot in polke padalcev iz Tujske legije, Alžirski borci so preprečili poskuse padalcev, ki so jih hoteli obkoliti. Po nepopolnih, cenzuriranih poročilih je bilo sestreljenih več helikopterjev. Izgube francoskih sil niso objavljene, vendar pa je poveljstvo v Alžiru uradno sporočilo, da je v eni teh bitk padel polkovnik Jean Pierre, eden izmed treh glavnih operativnih poveljnikov francoskega korpusa v Alžiriji. Med padlimi na francoski strani je še nekaj oficirjev.

Sporočajo pa tudi, da je neka francoska vojaška kolona naletela na alžirsko zasedo pri Saidi in utrpela »manjšo izgubo«. Več krajevnih sponožev je bilo v zadnjih 24 urah tudi pri Maskari v zahodnem delu Alžirije.

Boj proti recesiji

Zeneva, 30. maja. (Reuter.) Na današnjem zasedanju mednarodne organizacije za delo ILO je bil v Zenevi predložen načrt za borbo proti recesiji v industrijsko razviktih deželah. Ta načrt določa poleg proizvodnje kapitalne opreme za nezadostno razvite dežele tudi možnost ustanovitve »mednarodne agencije za opremo«.

V poročilu sekretariata pa je rečeno, da bi bilo treba analizirati programe razvoja v posameznih državah in tako ugotoviti, kakšna oprema jim bo potrebna v prihodnjih letih. Če bi se izkazalo, da so v različnih deželah potrebne velike količine standardnih tipov strojev, bi lahko s posredovanjem mednarodne agencije vnaprej naročili njihovo proizvodnjo. Poročilo priporoča kot ukrep proti recesiji tudi razširitev obsega mednarodnih monetarnih rezerv.

Uporniki ubijajo letnike

Djakarta, 30. maja. Kakor poroča indonezijska časopisna agencija, ubijajo uporniki na Sumatri letnike. Minister za informacije je izjavil, da so 23. maja uporniki na zahodni Sumatri ubili 200 letnikov, v Situndžuhu pa 148. Hkrati so v mestu Sulika uporniki zaprli 150 letnikov v neko šolo in jo zažgali.

TELEGRAMI

NEW YORK — Generalni sekretar OZN je odločil svoj obisk na Norveškem. V uradnem sporočilu, ki je bilo objavljeno na sedežu OZN, je rečeno, da se je Hammarskjöld odločil za odložitve obiska zaradi razvoja dogodkov na svetu, zlasti v Tuniziji in Libanonu.

WASHINGTON — Letalske sile ZDA nameravajo storiti nadaljnje korake za zmanjšanje nevarnosti letalskih trčenj. Zato bodo omejili pristajanje reaktivnih letal na civilnih letališčih, radarsko obrambo opremo pa bodo vključili v mrežo nadzorstva letalskega prometa. V zadnjih dveh mesecih je bilo okrog 100 smrtnih žrtvi pri trčenju vojaških in civilnih letal.

VARSAVA — Letošnji 27. mednarodni sejem v Poznaniu, ki bo odprt 8. junija, bo po razstavnem prostoru in številu udeležencev doslej največja razstava te vrste na Poljskem. Poleg Poljske bodo sodelovala podjetja iz 38 držav in štirih kontinentov.

NEW YORK — Na sedežu OZN so sporočili, da bodo na konferenci za miroljubno izkoriščanje atomske energije, ki bo od 1. do 13. septembra v Zenevi, imeli zastopniki 45 držav skupno 2370 znanstvenih referatov s tega področja. Za sodelovanje na konferenci se je doslej prijavilo 62 držav.

MOSKVA — Sovjetska vlada je poslala ZDA noto, v kateri predlaga, da bi obe državi izmenjali načrte in rezultate znanstvenih raziskav na področju borbe proti raku ter srčnim in krvnim obolenjem. Predlagala pa je tudi izmenjavo obiskov vodilnih medicinskih specialistov, kakor tudi izmenjavo publikacij znanstvenih del o rakastih obolenjih ter sestavo mešanich ekip za borbo proti malariji in kozam.

NEW YORK — Vso posadko — 82 članov — ameriške podmornice »Stickleback«, ki se je potopila zaradi trčenja z rušilcem »Silversteam« blizu Honolulu, so rešili.

WASHINGTON — ZDA so sklenile z burmansko vlado sporazum, po katerem bo Burma lahko kupila v ZDA vozila, telekomunikacijsko opremo in drugo blago za burmansko policojo. V ta namen so ZDA odobrile Burmi 10 milijon dolarjev posojila.

Argentinski demanti

Buenos Aires, 30. maja. (AFP.) Predsedstvo argentinske republike je demantiralo vest, objavljeno v listu argentinske KP »La Ora«, da je podpornica, ki so jo napadli argentinske vojne ladje 21. maja, pripadala mornarici Velike Britanije. Komunistični list je pisal, da je bila britanska podpornica ujeta in nato izpuščena.

O problemih visokih šol zagotoviti izboljšanje preskrbe

(Nadaljevanje z 2. strani)

Zato da bi zagotovili racionalnejši študij na naših fakultetah in hitrejšo oblikovanje visjih strokovnih kadrov, mislim, da se bodo morale naše fakultete resno lotiti tudi vprašanja organiziranja podiplomskega študija. Podiplomski študij naj prevzame funkcijo vzgajanja našega najvišjega specializiranega znanstvenega kadra, seveda v skladu s konkretnimi potrebami in možnostmi, kajti danes je osnovna naloga zagotovitvi dovolj hitro usposabljanje potrebnega visokokvalificiranega kadra za naše operativne gospodarske in družbene ustanove.

V zadnjih letih smo vložili razmeroma zelo velikih sredstev v nekatere inštitute. Mislim, da bo treba na vsak način najti pot, da se ta sredstva čim bolj koristne uporabijo za vzgajanje in razvijanje specializiranega, najvišje kvalificiranega strokovnega kadra ter potrebnega in najvišje kvalificiranega znanstvenega kadra. Vendar da bi to dosegli, bo treba premagati neko zaprtost; teh inštitutov in njih izoliranost od naše celotne organizacije najvišjih znanstvenih ustanov kot tudi našega gospodarskega in družbenega življenja sploh.

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE SLUŽBE

Tudi na področju zdravstva smo predvsem v letu 1957 napravili v LR Sloveniji odločilni ukrep z zakonom o zasebni zdravstveni praksi. Iniciativo za ta zakon so dali organi zdravstva in predvsem naša medicinska fakulteta. Sedaj se pripravljajo dodatni podrobnejši predpisi za izvajanje zakona, ki se je pokazal kot zelo nujen. Zaradi izredno hitrega razvoja naše zdravstvene službe v povojnih letih in izredno naglega razvoja medicinske znanosti v svetovnem merilu v zadnjih dvajsetih letih, so danes zdravstveni delavci pred takimi nalogami, ki jih lahko uspešno izvajajo samo močan, strokovno usposobljen zdravstveni kolektiv. Predvsem zato je bila potrebna ureditev naše zdravstvene službe in ureditev pogojev

zasebne prakse, tako da je zagotovljena kvaliteta storitev in zaščita pacientov. Vendar hteva izvajanje te politike na področju zdravstva mnogo napora in vsestansko akcijo vseh faktorjev, predvsem pa tudi okrajnih in občinskih ljudskih odborov. V prihodnjih mesecih bo svet za zdravstvo nadalje razpravljalo o teh vprašanjih in predlagalo tudi dodatne predpise, ki jih mora publika izdati pri izvajanju svetovnega zakona. Mislim, da b' prav, če bo tedaj skupščina javno razpravljala tudi o problematiki naše zdravstvene službe.

V prihodnjih mesecih bo posebej važno vprašanje boljše organizacije preventivne zdravstvene službe in prilagoditev te službe našemu komunalnemu sistemu in našim novim druž-

benim odnosom. Treba se bo tudi lotiti vprašanja sanitarne inspekcije, ki predstavlja posebno vrsto inspekcijske službe in zahteva posebno skrb ter posebno ureditev. Tudi o tem vprašanju bo moral izvršni svet sklepati v prihodnjih mesecih. Mislim, da bo potrebno, da o tem vprašanju - potem, ko bo svet za zdravstvo pripravil problematiko - razpravlja republiška skupščina, kakor tudi okrajni in občinski ljudski odbori.

Na vsak način je še cela vrsta vprašanj, je dejal na koncu tov. Kraigher, o katerih bi bilo treba več razpravljati, kot vprašanja osnovnega šolstva, socialne politike, nekatera vprašanja kulturnih institucij, vprašanja spomeniškega varstva, nekatera vprašanja s področja urbanizma, vprašanja, ki jih bomo morali reševati s področja založništva, raznih kulturnih dejavnosti, s področja gledališča itd. Vendar bi nas verjetno odvedlo predaleč podrobnejše razpravljanje o teh vprašanjih na današnji seji. V osnovnih črtah se vseh teh vprašanj dotika pismeno poročilo, ki ga je podal skupščini izvršni svet.

Svoja izvajanja je tov. Kraigher zaključil z ugotovitvijo, da prihajamo z letom 1958 v čas, ko moramo iskati poleg raznih zakonitih predpisov tudi novih bliž, kako naj bi skupščina zagotovila izvajanje naše politike na posameznih področjih. Mnogo je dosegli v tej smeri - z organiziranjem sistematičnih razprav o posameznih konkretnih vprašanjih in skupščini in v drugih republiških organih. Predvsem se bo treba usmeriti na dajanje priporočil, nasvetov, na dajanje konkretne pomoči organom družbenega upravljanja na posameznih področjih našega javnega življenja in našim okrajnim in občinskimi ljudskimi odborom.

BEOGRAD, 30. maja (Tanjug). Posvetovanje o napredku trgovine, ki se je večeraj začelo v okviru skupščine Stalne konferenčne mest, se je danes nadaljevalo po skupinah. V prvi skupini so razpravljali o ekonomsko-materialnih vprašanjih napredka trgovine, v drugi o problemih šolanja in nagrajevanju kadra, v tretji o delavskem samoupravljanju in potrošniških svetih, v četrti o organizaciji trgovinskega omrežja in oskrbovanju mest.

Popoldanski razpravi v skupini za organizacijo trgovinskega omrežja in oskrbovanje mest so prisostvovali podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, predsednik izvršnega sveta Srbije Miloš Minić ter član zveznega izvršnega sveta in zvezni državni sekretar za blagovni promet dr. Marjan Brečelj.

Popoldne so zastopniki mest razpravljali predvsem o organizaciji in kontroli cen na živilih, o pojavih monopolizma v trgovini, o možnostih koordiniranja dela med trgovinskimi organizacijami pri oskrbovanju mest in o dosežanih izkušnjah pri jamčenju prodajnih cen.

Zakaj se potrošniški sveti niso uveljavili

V tretji skupini so proučevali delavsko samoupravljanje v trgovini in delu potrošniških svetov. Številni udeleženci z Reke, Pulja, Beograda, Zagreba, Osijeka, Ljubljane, Novoga Sada in drugih mest so povedali, da potrošniški sveti doslej niso imeli vidnejših uspehov in da ne moremo govoriti o njihovih izkušnjah. V mnogih mestih so potrošniški sveti formalno in praktično prenehali obstajati. Po mnenju mnogih diskutantov je razlog za nezadostno aktivnost potrošniških svetov treba iskati v pogojih, v katerih potrošniški sveti niso mogli širše razviti svoje aktivnosti ne pa v njihovem sistemu dela, načinu volitve ali sestavi. Pomanjkanje pravnih predpisov, s katerimi bi se uredilo delo potrošniških svetov in njihova pristojnost, kot tudi nezadostno reguliran položaj teh družbenih organov upravljanja v primeri z drugimi družbenimi organi, so neugodno vplivali na delo potrošniških svetov. Pomanjkanje samostojnega programa o delu potrošniških svetov, odnosno odgovornosti in pravic teh svetov na

področju trgovine, je onemogočilo potrošniškim svetom, da nudijo večjo pomoč trgovini odnočno da se utrjuje kot organi družbene kontrole v trgovini. Družbeni organi upravljanja v vrsti javnih služb in oblasti imajo veliko širše pravice in pristojnosti. Tudi razcepljenost trgovin in trgovskih podjetij na majhne samostojne prodajalne z enim poslovojem in dvema do tremi prodajalci, so se negativno odrazile na razvoj samoupravljanja v trgovini. Ko je govoril o tem problemu Dragutin Varvera iz Siska, je dejal, da ima v teh prodajalnih glavnih besedo poslovođa in da je tako zastopstvo družbeno in delavsko samoupravljanje. Razcepljene prodajalne tudi nimajo možnosti ustvariti potrebna materialna sredstva za nadaljnjo razširitev trgovske mreže, ki je v naših mestih nezadostna.

Za sodobno obliko preskrbe

Sime Petrić iz Zagreba je govoril o enostavnem znatnejem potrošniških svetov. V svojem govoru je s številnimi dokazali, da se potrošniški sveti ustanovljajo v posameznih trgovinskih panogah, n. pr. v trgovini s sadjem in zelenjavo, v pomembnejših trgovinskih panogah kot je promet z industrijskim blagom, pa so zastopavljani. Govorec o vlogi družbenih organov samoupravljanja v trgovini, je posebej govoril o vlogi in nalogah potrošniških svetov v obratih, ki delajo pavšalno. Sedaj v teh obratih praktično nimamo nobene učinkovite družbene kontrole in so prepuste posameznikom, ki v teh prodajalnih izvajajo svojo politiko čisto na škodo skupnosti ter pocieni in pravilne preskrbe potrošnikov.

V dopoldanski razpravi je bilo precej govora tudi o udeležbi potrošnikov v dobitku trgovinskih organizacij. Sedanj način udeležbe potrošnikov v dobitku trgovinskih podjetij ni učinkovit, kajti potrošniki niso zainteresirani, da bi se vezali na posamezne trgovine. Tako se dogaja kot n. pr. v Dubrovniku, da je neka trgovina razdelila potrošnikom po 15 din. V Zagrebu dal neki trgovini 35.000 din, ki naj bi jih razdelili potrošnikom. Da bi stimulirali potrošnike za aktivno udeležbo in nadzor nad delom trgovin, je predlagal, da je treba sprejeti ustrezne predpise, ki bi predvidevali obvezno izločanje materialnih sredstev znotraj gospodarskih organizacij za to stimulacijo, odnosno izločanje enega dela dohodka trgovine za delitev potrošnikom.

Franc Drobež iz Ljubljane je govoril o problemih trgovine in njenih nalogah. Po njegovem mišljenju in na osnovi izkušnje (de) pa v krajevno območje okrogne sodišča v Ljubljani. O vseh navedenih predložitih zakonov so ljudski poslanci republiškega zbora poslušali poročila odbora za organizacijo oblasti in uprave, zakonodajnega odbora ali pa gospodarskega odbora Ljudske skupščine ter obrazložitev predstavnikov izvršnega sveta. Vsi odbori, ki so te predloge še posebej proučevali in jih sprejeli, so v svojih poročilih predlagali republiškem zboru, naj jih sprejme. Republiški zbor jih je tudi sprejel.

Končno je sledilo še poročilo mandatno-imunitetnega odbora republiškega zbora Ljudske skupščine. Republiški zbor jih je tudi sprejel.

Beograd, 30. maja (Tanjug). Zvezni izvršni svet je na večerajšnji popoldanski seji odobril načrt splošnega zakona o šolstvu, obenem z načrtom uvodnega zakona. Kakor je znano, je bil načrt splošnega zakona o šolstvu izročen v javno razpravljanje v začetku aprila letos. O načrtu so na široko razpravljali tako v šolah, kakor tudi v družbenih in gospodarskih organizacijah. Obenem je zvezni izvršni svet odobril tudi načrt uvodnega zakona, ki ima namen, zagotoviti postopno izvajanje splošnega zakona o šolstvu ter določiti način pravice in obveznosti, kakor tudi druge pogoje, ki naj omogočijo popoln prehod na sistem vzgajanja in izobraževanja, kakršnega določa splošni zakon. Uvodni zakon določa, da se tudi za gimnazije izdajo še načrti in programi, kakor tudi republiški zakon v roku leta

Razprava po ekspoziciji

Po končanem ekspoziciji tovariša Borisa Kraigherja je bila razprava, v kateri je sodelovalo devet ljudskih poslancev, ki so se podrobneje razčlenili posamezna preobčja vprašanja iz našega gospodarskega in družbenega življenja.

Prvi je govoril ljudski poslanec Jože Vonta o nekaterih problemih industrije v ljubljanskem okraju v zvezi z izpolnjevanjem družbenega plana. Omenil je, da so neposredne naloge našega gospodarstva še nadalje razvijanje kooperacije med podjetji in ustanavljanje gospodarskih skupnosti, kar bo lahko dalo nove pozitivne rezultate. Nadalje se je v svoji razpravi precej držal na vprašanju prevoznih sredstev in prevoznih sredstev. Poudaril je, da se ne smemo lotiti tega problema, da se ne lotimo s potrebo po novih in velikih vlaganjih na tem področju. Tu so potrebe in naloge celotni razvoj ljudsko terja, vendar o tem moramo razpravljati predvsem v naši skupščini. O tem morajo razpravljati predvsem naši okrajni in občinski ljudski odbori. Akcije, kot smo jih vodili pred 25 leti za univerzitetno knjižnico za popolno medicinsko fakulteto, so danes anahronizirane in neizmisljive ter lahko koristijo samo nasprotnikom našega sistema in nasprotnikom socializma. Te akcije so danes neuporabne, zato ker, kot sem rekel, danes naša družba viza v te institucije, kolikor je v njeni moči in ker je to naše vprašanje in ne nacionalno vprašanje in ne bilo v pogojih stare Jugoslavije, ko je šlo za pravico, da slovenski narod dobi svojo najvišjo znanstveno in vzgojno ustanovo. Danes ne gre za to, ali nam nekdo hoče ali ne, da dajemo sredstva od zunaj, danes gre za to, kako bomo svoja sredstva na tem področju najbolje in najkoristneje uporabili. Zavedati se moramo, da je razvoj Univerze republiško vprašanje, ki neposredno zanima ne samo republiške organe, ampak enako tudi občine in okraje. Zato se mi zdi pravilna misel, da se n. pr. v zvezi z nadaljnjim razvijanjem študentskega naseja razpravlja o neposredni udeležbi okrajev pri reševanju tega vprašanja. To bi namreč omogočilo mobilizacijo večjih sredstev in ta namen in večjo skrb in odgovornost okrajev in občin za stipendiranje in usposabljanje najvišjih kadrov pri nas. Dalje bi bilo treba misliti na ustanavljanje in razvijanje visjih strokovnih šol, ne samo v Ljubljani, ampak tudi v drugih centrih Slovenije. Pri tem mislim predvsem na Maribor, ki je kot najmočnejši industrijski center Slovenije in vsak način poličan, da razvije tudi šolstvo te vrste in s tem prispeva k vzgoji naših najvišjih strokovnih kadrov. To si predstavljam kot daljnjo perspektivo v razvoju našega visjega šolstva, zlasti kotlikor bi šlo na formiranje visjih šol za pogonske inženirje, ali razvijati tudi nekatere druge visje strokovne šole, na primer učiteljske akademije v zvezi z novim šolskim zakonom, morda nekaj visje šole na področju medicinskega itd.

načel vprašanje strokovnega šolstva, predvsem industrijskega. Dejal je, da je bila še pred nedavnim v mariborskem okraju vrsta industrijskih šol, zdaj pa so le še tri v Ravnah, pri Tovarni avtomobilov ter kemolaborantska šola v Rušah. Ukinjene so bile predvsem zaradi pomanjkanja predavateljskega kadra ter zaradi narezujevanja nekaterih podjetij, ki niso ohtela dati svojih prispevkov za njihovo vzdrževanje. Vprašanje vzdrževanja teh šol bi bilo nujno treba kočno urediti, prav tako pa tudi politiko nagrajevanja predavateljskega osebja.

Milo Vižintin, ljudski poslanec goriskega okraja, je govoril o problemih blagovnega prometa v industrijskih in kmetijskih proizvodnih. Med drugim je poudaril, da bo treba spremeniti dosedaj način odkupa kmetijskih pridelkov, ker prinaša več škoda kot koristi. Pri odkupu se ne pazi na kakovost blaga in kmet prodaja vse blago po isti ceni, ne glede na to, kakšna je njegova kakovost. Ljudski poslanec Martin Kosir je v razpravi med drugim opozoril na kadre v trgovini, med katerimi prevladuje ženska

delovna sila. V kranjskem okraju se je lani prijavilo v šolo za trgovsko stroko skupaj 71 kandidatur, med katerimi je bilo le 12 fantov. Pri izbiri kadrov za potrebe trgovine, podjetja in sindikalne organizacije niso imele doslej enotnega postopka, kar bo treba popraviti, če hočemo, da bo dotok kadra v trgovino potekal sorazmerno. V svoji nadaljnji razpravi je ljudski poslanec opozoril na celotna dajati svojih prispevkov za delo, ki se jih zvišuje, ne da bi bilo to ekonomsko utemeljeno. Gorenjska je živinorejsko področje, ki ima vse objektivne pogoje za dober odkup mesa in mleka. Kljub zadostni količini mleka potrošniki niso dovolj preskrbljeni z njim, pa tudi cena mleka niso primerne. Pri podjetjih obstoja tendenca zvišanja cen v lastno korist, ne pa za interese skupnosti. Sprito tega bi bilo nujno, da tržne inšpekcije temeljiteje nadzorujejo gibanje cen in preprečijo njihovo zviševanje.

Ljudski poslanec iz Ptujja je svojo razpravo posvetil zdravstvenim vprašanjem. Zanimati je treba popoln stik z bolniki, najti več možnosti za zdravljenje ljudi na domu, kar bo raz-

Zasedanje republiškega zbora

V popoldanskem nadaljevanju sta oba zbora Ljudske skupščine zasedala ločeno. Republiški zbor je vodil predsednik inž. Pavle Zaucer, ki je predlagal zboru razpravo o nekaterih predlogih sprememb zakonov, ki jih je Ljudski skupščini predložil izvršni svet.

Najprej je republiški zbor razpravljalo o predlogu zakona o spremembi zakona o območju okrajev in občin v LRS. Predloženi predlog zakona predvideva ukinitve okraja Trbovlje ter priključitev njegovega območja okrajema Ljubljana in Novo mesto. Predlog zakona predvideva, da se celotni trboveljski rajon z občinami Zagorje, Trbovlje, Hrastnik in Račeče priključi k okraju Ljubljana, celotni krško-brežiški rajon z občinami Brežice, Videm-Krško, Se-

novino in Sevnica pa k okraju Novo mesto. Neposredno za tem je republiški zbor razpravljalo tudi o predlogu zakona o izvedbi odnaka predvse okraja Trbovlje, v zvezi s katerim je treba urediti različna vprašanja. Tako bosta morala biti na primer ljudska odbora okrajev Ljubljana in Novo mesto na novo izvoljena, ker njun sestav po vključitvi odborov OLO Trbovlje v ustrezne zbornice ne bo več v skladu z zakonom, nastala pa bo tudi vrsta drugih vprašanj.

Na dnevnem redu je bil nato predlog zakona o spremembi zakona o volitvah in odkolpku odborov ljudskih odborov, ki je prav tako posledica predlaganega zakona o odpravi okraja Trbovlje. S povečanjem območij ljudskih odborov Ljubljana in Novo mesto, se je namreč pokazala potreba omogočiti ljudskima odboroma obeh okrajev, da povisata število odborov nad sedanjimi meji, ki je določena z republiškim zakonom. Enako naj velja za občinske odbore do tiste meje, ki jo dopušča zvezni zakon. Nadalje je republiški zbor razpravljalo o predlogu zakona o spremembi in dopolnitvah zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS. Na dnevnem redu je bil tudi predlog zakona o preosnovanju sekretariata izvršnega sveta za blagovni promet LRS v državni sekretariat za blagovni promet LRS. Ta predlog zakona je utemeljen sprito povečanja upravnih nalog na področju blagovnega prometa tudi v republikah, pri čemer je poudarek na nalogah upravno-operativne narave, ki zahtevajo tudi večjo samostojnost in odgovornost ustreznega republiškega državnega organa. Kot zadnji je bil na dnevnem redu predlog odloka o spremembi krajevnega območja nekaterih okrognih in okrajnih sodišč, ki je prav tako razumljiva posledica predloga zakona o ukinitvi okraja Trbovlje. Vskladitev sodnih krajevnih območij naj bi bila izvedena, po tem predlogu odloka, na ta način, da se prenesejo območje občine Račeče v krajevno območje okrajnega sodišča v Trbovljah, krajevno območje okrajnega sodišča v Sevnici (brez občine Račeče) v krajevno območje okrajnega sodišča v Novem mestu, krajevno območje okrajnega sodišča v Trbovljah (z občino Ra-

Zasedanje zbora proizvajalcev

Zbor proizvajalcev je na ločeni seji, ki jo je v odsotnosti predsednika vodil Miha Berčič obravnaval in izglasoval predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS.

V zvezi s predlogom sklepa o določitvi zastopnikov zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Slovenije in organih republiških gospodarskih zbornic, ki ga je sprejela skupščina na dopoldanskem skupnem zasedanju, je zbor proizvajalcev imenoval zastopnike, ki bodo sodelovali na občinih zborih in v upravnih odborih republiških gospodarskih zbornic. Za občini zbor Gostinske zbornice je bilo določenih pet zastopnikov, za njen upravni odbor eden; za občini zbor Trgovinske zbornice 26 zastopnikov, za upravni odbor 3; za občini zbor Obrtne zbornice 10, za njen upravni odbor 3 zastopniki. Za sodelovanje na kmetijstvu in gozdarstvu pa je bilo imenovanih 8 zastopnikov, za sodelovanje v upravnem odboru zbornice pa eden.

Najprej je zbor proizvajalcev razpravljalo in izglasovalo resolucijo, ki jo je predložil zbor proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora Ljubljana o potrebi kooperacije med podjetji elektroindustrije. Izglasovale je sklep, ki sta ga dala njezova odbora za gospodarstvo in za gospodarske organizacije, da se ustanovi komisija, ki bo proučila probleme v industriji elektroizvev in možnosti za kooperacijo med podjetji te industrije. Glede na to je zbor proizvajalcev imenoval v komisijo šest članov.

Kot zadnji je bil na dnevnem redu predlog odloka o spremembi krajevnega območja nekaterih okrognih in okrajnih sodišč, ki je prav tako razumljiva posledica predloga zakona o ukinitvi okraja Trbovlje. Vskladitev sodnih krajevnih območij naj bi bila izvedena, po tem predlogu odloka, na ta način, da se prenesejo območje občine Račeče v krajevno območje okrajnega sodišča v Trbovljah, krajevno območje okrajnega sodišča v Sevnici (brez občine Račeče) v krajevno območje okrajnega sodišča v Novem mestu, krajevno območje okrajnega sodišča v Trbovljah (z občino Ra-

Brani me, saj si vendar fant...!

Težave s televizijo

V francoskem mestu Sèvres so se zbrali strokovnjaki iz Anglije, Belgije, Nemčije in Francije, da bi se pogovorili o čedalje bolj perečem vprašanju kvarnega vpliva televizije. Združene države Amerike so bile s svojo dolgoletno izkušnjo središče zanimanja. Objavili so izide nekaterih ameriških statistik, ki dokazujejo, da raste vzporedno s številom televizijskih sprejemnikov tudi odstotek kratkovidnih ljudi. Čeže, da v Ameriki to nikogar ne vznemirja: nedavno so začeli v trgovinah prodajati celo trikotna mize, ki omogočajo gledanje televizije med — obedom.

Slovita je letošnja novoletna statistika. V tednu okoli Silvestrorega so se v ZDA pripetili tile zločini: 85 umorov, 78 obstrelitev, 9 ugrabitev, 9 ropov, 44 revolverjskih preteпов, 2 umora z bodalom, 2 zastrupitvi, dvakrat je nekdo vrzel bombo, 55 je bilo »lažjih« telesnih poškodb in nasilstev. Vse te navedene zločine imajo na vesti mladolletniki...

Nič čudnega, saj preživi ameriški otrok pred televizijskim sprejemnikom dvakrat več časa kot v šoli. Kar štiri ure na dan živi v mračnem svetu »thrillerjev« in krvavih obračunov!

V Evropi posnema Ameriko Francija. Francozi imajo že 700 tisoč televizijskih sprejemnikov (ZDA 50 milijonov). Udeleženci 67 odstotkov vseh sprejemnikov dela vsak večer. Samo dva odstotka gledalcev ugasne sprejemnik, če jim program ne ugaja!

Vendar je vedno več glasov, ki zahtevajo ureditev tega vprašanja. »Televizijska higiena« je prvi problem psihologov, pedagogov in zdravnikov na Zahodu.

Lotovanje na Arktiki

Letošnje poletje bodo v Saltfjellu, v pokrajini Nordland na Norveškem, odprli prvo letovišče na arktičnem področju. Vodil ga bo »Saltfjell Turisthotel« skupno z norveško avtomobilsko zvezo. Postavili bodo paviljon s sobami in kioske, od koder bodo turisti lahko odpošiljali razglednice z žigom »Arktični krog« ter kupili razne predmete, s katerimi bodo svojim znancem po vrtniti dokazali, da so obiskali deželo polnočnega sonca.

v Španiji

na Tirolskem

v Italiji

na Srednjem vzhodu

v Franciji

na Švedskem

MODA KOPALNIH OBLEK...

Bil je zadaj na tleh. Esther, sem pomislil, je spet kupila nekaj, česar ne potrebujemo. Kovček je bil iz svinjske kože in je bil videti drag, čeprav nikakor ni bil nov. Verjetno ga je staknila na kaki dražbi, od koder je vedno prinašala domov staro šaro.

Segel sem po kovčku. Bil je presenetljivo težak. Moral sem stisniti bonboniero pod pazduho in ga potegniti iz avtomobila z obema rokama. Ko je bil zunaj, sem ga lahko dvignil z eno samo roko, toda še vedno je bil težak. Kovček je bil ovit z dvema debelima jermenoma, da je prenesel težo. Bil je zaklenjen.

»Adam!« je poklicala Esther skozi stranski vhod.
»V garaži sem.«
»Slišala sem avtomobil.« Nato pa ostreje: »Carol, takoj nazaj, saj nimaš niti copat.«
»Očka!« je zaklicala Carol, ko je pritekla skozi vrata v garažo. Na sebi je imela rdečo haljo, noge pa je imela bose. Spustil sem kovček in jo dvignil k sebi.
»Kaj pa je to, očka?« je vprašala in pograbila bonboniero.
»Ali je zame?«
»Za vse je, ljubica.«
Stisnil sem jo k sebi. Bila je precej velika za svojih sedem let, ker je imela mojo preklasto postavo. Po materi pa je imela živo polt, sijoče oči in črne lase.
»Dragi, pravkar se je kopala,« je zaklicala Esther, »prehladila se bo.«
Odnesel sem jo iz garaže.

Esther je stala pred stranskimi vrati. Oblečena je bila v pikčasto domačo obleko s širokim belim ovratnikom. Črne gladke lase je imela počesane tako, da je bila preča na sredi, kiti pa sta ji padali na hrbet. Kot Carol ju je imela zavezani z dvema majhnima rjavima pentljama. Lepo jo je bilo gledati, ko je stala tam čedna in privlačna — brez steznikov ali kozmetike — in z veseljem sem se vsak dan vračal domov. S prosto roko sem jo objel okoli pasu in medtem ko je Carol odvijala bonboniero, sem se sklonil in jo poljubil.

Njene ustnice so bile hladne. Obrnil sem ustnice na njenih, da sem ji pogledal v črne oči. Široko so bile odprte in so mimo mene strmele v prazno.

»Kaj je narobe?« sem vprašal.
»Oh, čokolada!« je vzkliznila Carol. Ovitek je bil popolnoma pretrgan. »Mami, ali lahko takoj malo pokusim?«
Esther se mi je izvila iz objema. »Po večerji, ljubica.« Dvignila je pogled k meni in se mi nasmehnila. »Kaj pa praznujemo?«
»Ali moramo res kaj praznovati, da prinesem darilo svoji družini?«
Pobožala me je po roki. »Preveč nas razvajaš, ali ne, dragi?«
»M-hm.«
»To je zelo prijetno. Prinesi jo noter, prosim. Nočem, da bi bila zunaj takoj po kopeli.«

S Carol na rokah sem šel za Esther skozi stranska vrata v kuhinjo. Dišala je po domačnosti in dobri hrani. Tisti večer nisem poškilil v lonce, da bi videl, kaj Esther kuha. Gledal sem njene stisnjene ustnice.

»Nisi mi odgovorila,« sem rekel. »Ali je kaj narobe, deklica? Se mar ne počutiš dobro?«
Esther je stala pri kuhinjskem lijaku s hrbtom proti meni.
»Glava me boli.«
»Hudo?«
»Ne preveč. Prosim, pripravi se za večerjo. Pozno si prišel domov in Carol je gotovo že hudo lačna.«
Postavil sem Carol na noge in odšel k vratom. Tam sem se obrnil. »Mimogrede, pogledal sem v avtomobil in našel — kaj pa je narobe?«

Esther se je naglo obrnila od lijaka k meni. V eni roki je držala krožnik, v drugi pa zajemalko in še nikoli se mi ni zdela tako majhna.

»Kri?« je hripavo vprašala.
»Kje je kri?« je razburjeno vprašala Carol. »V avtomobilu? Mamica, ali je kri v avtomobilu?«

Tehnične novosti v ZDA

General Electric Company je izpopolnila instrument za iskanje urana do take stopnje, da lahko določijo mesto, kjer leži ruda, do štirideset tisočinke milimetra natančno.

V laboratoriju kalifornijske univerze so naredili prvič na umetni način element ber-

kelij. Pred petimi leti so dali v reaktor 8 g plutonija ter ga bombardirali z nevtroni. S proučevanjem tega umetnega elementa upajo, da bodo odkrili skrivnosti nuklearnih lastnosti težkih atomov in delovanje radiacije na navadne kemične reakcije.

V Kaliforniji se ukvarjajo z načrtom, da bi zgradili nuklearni reaktor, čigar energijo bi uporabljali za spreminjanje morske vode v pitno.

V ZDA so konstruirali reaktivno letalo J-79, ki doseže na višini 10.700 m dvakrat večjo hitrost od zvoka ter leti z lahkoto tudi na višini 21.300 metrov.

Da aprila 1959. leta bodo uredili Reko svetega Lorenza, tako da bodo mogle pluti tudi velike čezoceanske ladje do jezera na kanadsko-ameriški meji. Stroški ureditve te plovnice poti v notranjost severno-ameriške celine bodo znašali 800 milijonov dolarjev.

Ne navadna bolezen skopskega čevljarja

Mnogi naši in tuji zdravniki se že leta ukvarjajo z nenavadnim bolnikom iz Skoplja. Čevljar N. D. boleha namreč že skoraj dvajset let za čudno in neznano boleznijo, ki povzroča, da se mu suši grlo. Zato mora stalno piti vodo — več ko 25 litrov v 24 urah! N. D. je bil že na klinikah v Beogradu, Zenevi, Parizu, New Yorku, Vendar ga niso mogli nikjer ozdraviti.

Nylon in alergija

Nylonske nogavice so prišle v promet pred desetimi leti. Kmalu so zdravniki opazili, da dobiijo nekatere osebe, ki nosijo te

nogavice, rahlo kožno vnetje. Bolezen se je širila, kakor so se širile »nylonke« in »nylon perlice«. Vnetje se pojavlja v obliki izpuščaja na mestih, kjer se dotika nylon kože. Hujših posledic ni.

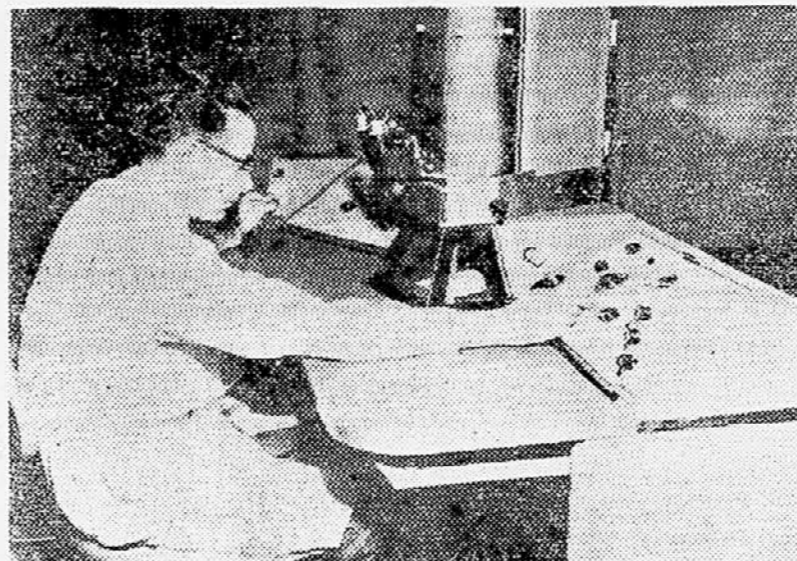
Z roko nisana enciklopedija Kitajska enciklopedija Yang Lo Ta Tiena je imela 11.095 z roko napisanih knjig. Končali so jo leta 1408. Vsebovala je vso zgodovino kitajske književnosti do začetka 15. stoletja. Sestavljali so jo pet let, sodelovalo je pet urednikov, 20 pomočnikov in 2141 sodelavcev. Od enciklopedije je ohranjenih le 400 knjig, ki so čines v Pekingu.

Izkoriščanje energije vetra v Urugvaju

Edward W. Golding — britanski strokovnjak za izkoriščanje energije vetra — je bil v Urugvaju, kamor ga je poslala UNESCO, da bi proučil možnosti izkoriščanja vetrov. Golding je ob povratku izjavil, da bi v Urugvaju lahko postavili več električnih central, ki bi delovale na podlagi energije vetrov in bi dajale elektriko novim tovarnam. Ze sedaj je v deželi več deset tisoč mlinov na veter, ki omogočajo delovanje električnih motorjev, strojev in vodnih črpalk.

Raziskovanja v Franciji in ZDA pa so pokazala, da ne povzročata vnetja nylon, temveč barva, ki jo uporabljajo pri barvanju nogavic in perila. Domnevo ameriških in francoskih zdravnikov so potrdili tudi angleški biologi. Zato bodo morali tekstilci in kemiki odstraniti vse škodljive primese iz barvil, da bi mogli vsi nositi nylonske nogavice in perilo brez neprijetnih posledic.

Elektronski mikroskop

Delo z elektronskim mikroskopom

Ameriško podjetje Radio Corporation je konstruiralo elektronski mikroskop za dve sto tisočkratno povečavo. Z njim bodo mogli opazovati molekule s premerom pol milijoninke milimetra.

Mikroskop ima veliko pokončno cev, v kateri je snop elektronov usmerjen na opazovani predmet. Ta snop je mogoče spreminjati glede na velikost in obliko predmeta. Slika se prenese na zaslon. Tu je slika mo-

goče celo fotografirati, če je to potrebno. Predmeta, ki ga opazujemo, ne vidimo torej neposredno skozi lečo kot pri navadnem mikroskopu, temveč na fluorescentnem zaslonu — podobno kot pri televiziji.

Elektronski mikroskopi so silno važni za medicinske raziskave. Z njimi so biologi prvič videli in fotografirali viruse. Dalje jih uporabljajo pri kontroli kakovosti in strukture kovin, jekla, azbesta, kavitka, gume, tekstilnih vlaken itd.

J.O. CURWOOD BAREE

RIŠE: MIKI MUSTER

268. McTaggart je potisnil samokres v tok in se z negotovimi koraki napotil proti Nepeesi, ki je pozabila na njegovo navzočnost. Toda že ob prvem McTaggartovem koraku je je predrnil znan glas. V drugem kotu sobe se je Baree poskušal dvigniti in je jezno renčal na trgovca. Nepeesa je počasi dvignila glavo in zagledala McTaggartov obraz.

269. Videla je, da v trgovčevih očeh ni strahu, ni obzavljavanja zaradi zločina. V njih je zagledala tako okrutno veselje, da ji je kri zaledenela v žilah. Ko je McTaggart iztegnil roko in jo položil na njeno glavo, se ni mogla premakniti. V grozi je zamrla in čutila, kako ji trgovčevi prsti mršijo lase. Nihče od njiho ni opazil Bareeja.

270. Baree se je dvakrat zrušil, ko je stopal čez sobo. Hotel je z enim skokom planiti na McTaggarta in mu zdrbiti debeli vrat. Toda moči so mu pošle. Telo mu je ohromelo, čeljusti pa so ostale prožne in trde kot železo. Zasadi je zobe v trgovčevno nogo. McTaggart je zavpil od bolečine in izpustil Nepeeso. Mladenka je vstala.

Bil je zadaj na tleh. Esther, sem pomislil, je spet kupila nekaj, česar ne potrebujemo. Kovček je bil iz svinjske kože in je bil videti drag, čeprav nikakor ni bil nov. Verjetno ga je staknila na kaki dražbi, od koder je vedno prinašala domov staro šaro.

Segel sem po kovčku. Bil je presenetljivo težak. Moral sem stisniti bonboniero pod pazduho in ga potegniti iz avtomobila z obema rokama. Ko je bil zunaj, sem ga lahko dvignil z eno samo roko, toda še vedno je bil težak. Kovček je bil ovit z dvema debelima jermenoma, da je prenesel težo. Bil je zaklenjen.

»Adam!« je poklicala Esther skozi stranski vhod.
»V garaži sem.«
»Slišala sem avtomobil.« Nato pa ostreje: »Carol, takoj nazaj, saj nimaš niti copat.«
»Očka!« je zaklicala Carol, ko je pritekla skozi vrata v garažo. Na sebi je imela rdečo haljo, noge pa je imela bose. Spustil sem kovček in jo dvignil k sebi.
»Kaj pa je to, očka?« je vprašala in pograbila bonboniero.
»Ali je zame?«
»Za vse je, ljubica.«
Stisnil sem jo k sebi. Bila je precej velika za svojih sedem let, ker je imela mojo preklasto postavo. Po materi pa je imela živo polt, sijoče oči in črne lase.
»Dragi, pravkar se je kopala,« je zaklicala Esther, »prehladila se bo.«
Odnesel sem jo iz garaže.

Esther je stala pred stranskimi vrati. Oblečena je bila v pikčasto domačo obleko s širokim belim ovratnikom. Črne gladke lase je imela počesane tako, da je bila preča na sredi, kiti pa sta ji padali na hrbet. Kot Carol ju je imela zavezani z dvema majhnima rjavima pentljama. Lepo jo je bilo gledati, ko je stala tam čedna in privlačna — brez steznikov ali kozmetike — in z veseljem sem se vsak dan vračal domov. S prosto roko sem jo objel okoli pasu in medtem ko je Carol odvijala bonboniero, sem se sklonil in jo poljubil.

Njene ustnice so bile hladne. Obrnil sem ustnice na njenih, da sem ji pogledal v črne oči. Široko so bile odprte in so mimo mene strmele v prazno.

»Kaj je narobe?« sem vprašal.
»Oh, čokolada!« je vzkliznila Carol. Ovitek je bil popolnoma pretrgan. »Mami, ali lahko takoj malo pokusim?«
Esther se mi je izvila iz objema. »Po večerji, ljubica.« Dvignila je pogled k meni in se mi nasmehnila. »Kaj pa praznujemo?«
»Ali moramo res kaj praznovati, da prinesem darilo svoji družini?«
Pobožala me je po roki. »Preveč nas razvajaš, ali ne, dragi?«
»M-hm.«
»To je zelo prijetno. Prinesi jo noter, prosim. Nočem, da bi bila zunaj takoj po kopeli.«

S Carol na rokah sem šel za Esther skozi stranska vrata v kuhinjo. Dišala je po domačnosti in dobri hrani. Tisti večer nisem poškilil v lonce, da bi videl, kaj Esther kuha. Gledal sem njene stisnjene ustnice.

»Nisi mi odgovorila,« sem rekel. »Ali je kaj narobe, deklica? Se mar ne počutiš dobro?«
Esther je stala pri kuhinjskem lijaku s hrbtom proti meni.
»Glava me boli.«
»Hudo?«
»Ne preveč. Prosim, pripravi se za večerjo. Pozno si prišel domov in Carol je gotovo že hudo lačna.«
Postavil sem Carol na noge in odšel k vratom. Tam sem se obrnil. »Mimogrede, pogledal sem v avtomobil in našel — kaj pa je narobe?«

Esther se je naglo obrnila od lijaka k meni. V eni roki je držala krožnik, v drugi pa zajemalko in še nikoli se mi ni zdela tako majhna.

»Kri?« je hripavo vprašala.
»Kje je kri?« je razburjeno vprašala Carol. »V avtomobilu? Mamica, ali je kri v avtomobilu?«

Esther je šla z roko po Carolinih laseh, kot da bi hotela odgnati muhe. Strmel je vame. »Moral bi bila pogledati,« je rekla.

Odprl sem usta, toda v sobi je odmeval vreščeci Carolin glas. »Kakšna kri, mamica? Zakaj gledaš tako čudno?«
Esther je zajela sapo. Prisljleno se je nasmehnila. »Urezala sem se v prst, ljubica, in nekaj krvi je padlo na sedež v avtomobilu.«
»Pokaži, mamica. Kje pa imaš obvezo?«
»Saj sem se prav malo urezala.« Esther me je spet pogledala. »Ali je je bilo mnogo?«
»Krv?« sem vprašal. »Ne vem. Govoril sem o kovčku. O težkem kovčku iz svinjske kože.«
Zasmejala se je, toda smeh ji je obtičal v grlu. »Da, zdaj se spominjam, toda bila sem prepričana — Pogledala je Carol. Potem ti bom povedala.«
»Kaj boš povedala, mamica?« je skakala Carol okoli nje. Z njo vred sta poskakovali tudi kiti. »Kako si se urezala v prst?«
»Da, ljubica, kako sem se urezala v prst.«
»Zakaj pa jaz ne smem slišati, mamica?«
Sel sem čez kuhinjo in zgrabil Esther za ramena. »Za božjo voljo, kaj se je zgodilo? Za kakšno kri gre?«
»Saj ni nič,« se je našobila in spet pomignila na Carol.
»Ali si ne boš umil rok?«
Hotela mi je dopovedati, da bo prišla za menoj v prvo nadstropje, kjer bi se lahko pomenila, ne da bi Carol poslušala. Prikimal sem, jo spustil in odšel gor v kopalnico.

Ko sem si brisal roke, sem še zmeraj slišal njun pogovor v kuhinji. Lahko bi se iznebila Carol z izgovorom, da je zgoraj nekaj pozabila. »Ali je bilo mnogo krvi? To me je vprašala, kot da bi pričakovala, da bo na avtomobilu — m sedežu na litre krvi zavedel — se, da si še vedno brišem roke, čeprav so bile že suhe. Z brisačo v rokah sem čakal, da bo prišla. Toda slišal sem le ropotanje posode v kuhinji.
Zakaj, vraga, ne pride gor?